

СМЕДЕРЕВСКИ МАГАЗИН

Смедеревски магазин • Април 2014. • Година VII • Број 23

Магазин!

NEWSPRESS 1

Бесплатан примерак

ISSN 1820-9335

9 771820 933007

ЈЕДАНАЕСТ СУПЕР ПРОИЗВОДА КОЈЕ УГЛАВНОМ ИГНОРИШЕМО

КАКО ЈЕ НУШИЋ ДОВЕО ЂУРАЂА БРАНКОВИЋА У СМЕДЕРЕВО

Ненад Станојевић, студент глуме: СМЕДЕРЕВЦИ ВОЛЕ УМЕТНОСТ, АЛИ СЕ СТИДЕ ДА ПОКАЖУ

Верица Алексић:
Драган Мрдаковић:
Александра Богдановић:
Љубомир Илић:
АНАТОМИЈА ЈЕДНОГ БРАКА
КАКО ЈЕ ПРОКЛЕТА ЈЕРИНА
ПОСТИДЕЛА ПАРИЗ

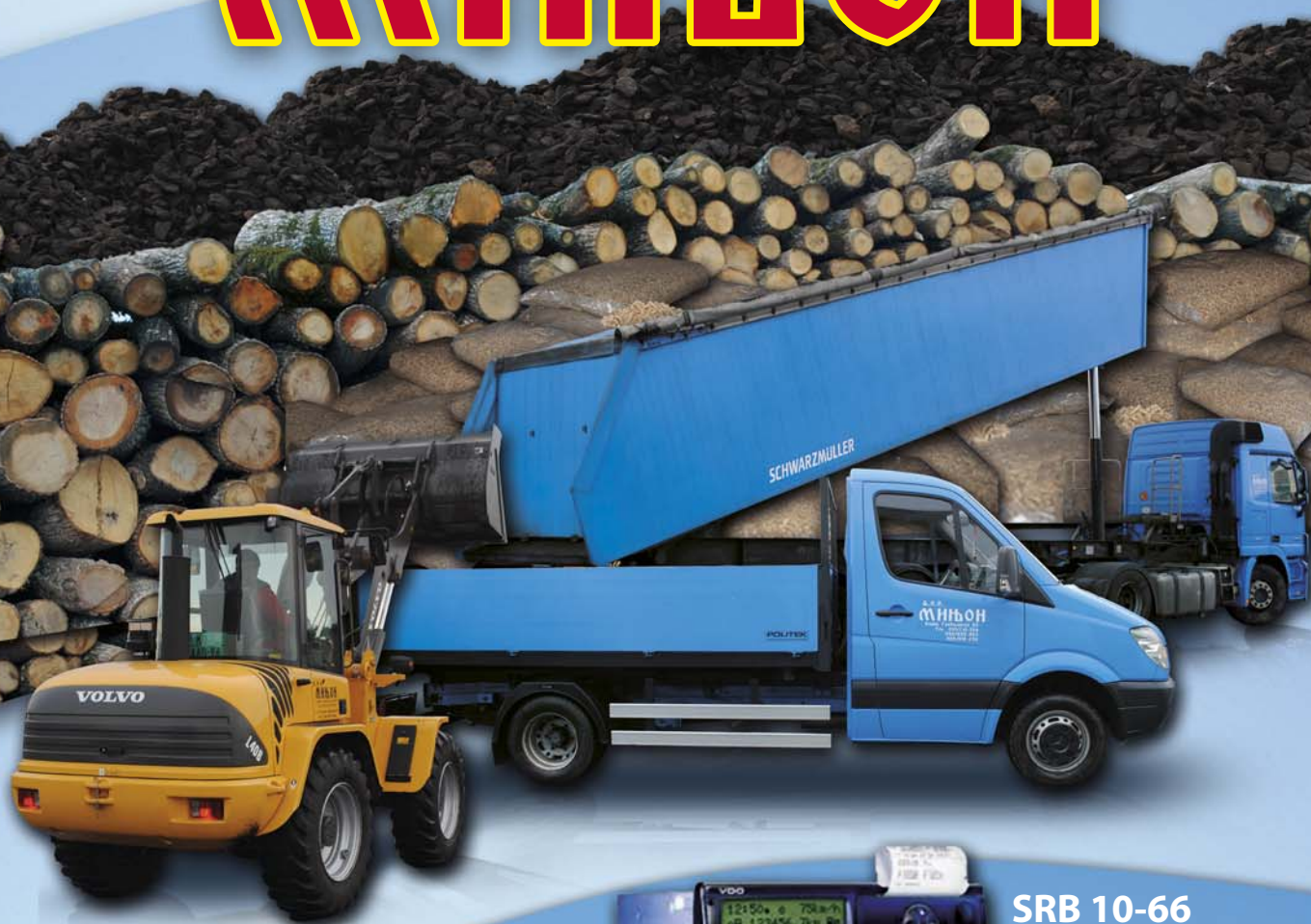
NEWSPRESS

dobitnik nagrade BUSINESS PARTNER 2014

За Ваш топли дом - стовариште

МИЊОН

**SRB 10-66
VDO SRB 61**

**РАДНИЦА ЗА ТАХОГРАФЕ
(026) 672-343 , (063) 11-368-19**

**СМЕДЕРЕВО, Шалиначка 88
(026) 621-963, 617-038**

КОВИН, Гробљанска 83, (013) 741-358, 742-331

Издавач:

NEWPRESS d.o.o.

Л. Мушицког 131,
11300 Смедерево
e-mail: info@newpress.co.rs
телефон: 026/642-910
факс: 026/642-911

www.newpress.co.rs

Генерални директор:

Аца Симић

Главни и одговорни уредник:

Саша Николић

Координатор:

Славољуб Гавриловић

Редакција:

Извршни уредник:

Јовица Тишма

Графички уредник:

Горан Филиповић

Уредници рубрика:

Слободан Срдић

Драган Мрдаковић

За магазин пишу:

Дејан Радовановић

Мр Снежана Цветковић

Миодраг Д. Степановић

Слободанка Радосављевић

Драган Павловић

Верица Алексић

Радослав Ранисављевић - Жика

Хајдана Богдановић

Горан Ђорђевић

Жика Лазић

Хаџи Зоран Вукашиновић

Јелена Јеремић

Ивица Илић

Марина Лазовић

Никола Тасић

Александра Богдановић

Марко Цветковић

Вера Хорват

Љубомир Илић

Сања Ж. Недељковић

Горан Јовшић

Драгана Илић

Јовица Тишма

Раде Јовановић

Коректура:

Снежана Гавриловски

Припрема и штампа:

NEWPRESS d.o.o. Смедерево

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
32+659(497.11)
СМЕДЕРЕВСКИ магазин / главни и
одговорни уредник Саша Николић. – 2008,
бр. 1 – Смедерево (Л. Мушицког 131) :
Newpress, 2008 – (Смедерево : Newpress). –
30 стр Месечно
ISSN 1820-9335 = Смедеревски магазин
COBISS.SR-ID 151622156

Игледа, Поштовани Читаоче, да нас је Бог погледао ове године дарујући нас пролећном зимом.

Али, поссст...!

Да нам не загуди Баба Марта у априлу.

Какво је време, никад се не зна шта човека може снаћи.

Ето, упркос свеопштем немању и Тебе и нас снашао је двадесет други број Магазина.

Имали смо више среће од Нушића. Он је са својим Малим новинама у Смедереву брзо пропао.

Срећа је и да смо Нушића за суграђанина имали, да нам у варош доведе позориште и Мали град Тврђаве први искористи као летњу позорницу. О томе ћеш у овом броју Магазина читати.

Снашли су нас и Нушићеви дани, на свеопшту радост.

Они су добра прилика да се насмејемо с разлогом. Ко зна када ће нам се пружити нова прилика за лековити смех, онај од срца.

Срећа је, зато, да смо Нушића за суграђанина имали јер нам је он ваљан разлог да, ево, тридесет и једну годину за редом имамо позоришни фестивал њему посвећен.

Да није тако, с којим бисмо бољим разлогом пред беспарицу?

Али, о томе нећеш читати у Магазину.

Међутим, представимо Ти једног младог Смедеревца, будућег професионалног глумца. Можда ће он и његове колегинице и колеге, изникли у овом граду, једнога дана чинити наш професионални театар који ће, између осталог, бити гаранција да ће Нушићеви дани трајати.

Надајмо се томе.

У овом броју ћеш пронаћи још неке приче за које искрено верујем да ће Ти бити занимљиве.

Упознаћеш овдашњег петнаестогодишњег композитора који својом музиком осваја свет.

Испричаћемо Ти причу о још једном младом Смедеревцу који је својим знањем освојио Швајцарце.

Видећеш лепо лице Смедерева које траје дуже од једног века.

И штошта још, чим ово прочиташ, нудимо Твојој пажњи.

Потрудили смо се онолико колико унемо.

Ако нешто не буде у реду, па... не замери.

Имали смо само добру вољу.

Двадесет други пут.

Јовица Тишма

Садржај

Туризам	4-12	Стил живота	23-28
Поруке крај којих пролазимо	4	Комплетна брига за будуће маме	23
Христове муке у Смедереву	6	Др Декси	24
Слатко од дуња	7	Дете, игра и родитељ	25
Живот код Металора	9	Једанаест супер производа које углавном игноришемо	26
Језава – убијена река	10	Стевина чорба и капама од коприве	28
Паркинг	12		
Култура	13-16	Личности и догађаји	29-40
Лепо лице Смедерева	13	Ете тако је то било	29
Дунавском рапсодијом освојио Америку	15	Како је Нушић довео „Ђурађа Бранковића” у Смедерево	30
Ангро	16	Нушић енигмата	32
Смедеревско читалиште	18-19	Смедеревци воле уметност, али се стиде да покажу	33
Културно добро од изузетног значаја у фондовима смедеревске библиотеке	18	Ако доктор није ослонац – није ни доктор	35
Водич	20-22	Морамо се прилагођавати климатским променама	37
Ко жели да чита увек ће књигу наћи	20	Спортски риболов у Смедереву	39
На добре ствари се човек лако навикне	21		
		Разанода	41-42
		Анатомија једног брака	41
		Како је проклета Јерина постидела Французе	42

Поруке крај којих пролазимо

Усирчани, у сјајном заосијању за обавезама и заштити лавином небитних информација, све ређе препознајемо рејерне тачке социјалне животице, а о њиховим порукама јошвише да више и не размишљамо. Узнемирени, наоружавамо се буком, у лажној нади да ћемо без кључа за њихово препознавање и разумевање, који смо немарно заштитили, усирити да одајемо заборав заштити тишини.

Пише: Дејан М. Радовановић

Игра Светлости и сенки

Неприметно и без буке из урбаног миљеа Смедерева нестало је последњи траг **Светлости**. Најпре су почела да дотрајавају седишта и кино опрема. Постепено се проређивао и број посетилаца, да би пред гашење 2008. пројекцију омогућавало пет продатих улазница и биоскоп је могао бити само ваш. Билетарница на улазу, где су посетиоце годинама дочекивали, већ легендарни Макса и Џиги, претворена је у киоск. Излазни ходник кроз који се као у иницијацији, напуштајући мрак **Светлости**, у благом шоку, стизало на светло дана, претворен је у златарску радњу.

У сали која је **удомила** већину Смедереваца, **одгледала** хиљаде филмова, школских приредби, позоришних представа, бокс мечева и **одслушала** бројне концерте, завладала је тишина. Нису помогли ни очајнички покушаји старих пријатеља да дављеника поврате у живот концертима препуним публике и емоција, као ни краткотрајни позоришни експеримент. Неонска слова изнад улаза су до 2009. године подсећала на стару славу биоскопа, а потом су још две године одолевали само њихови потамнели отисци, да би приликом уређења оронулог трема испред некадашњег биоскопа и они једноставно нестали.

Праћећи фазе нестајања последњих трачака **Светлости**, упоредо сам препознавао колико ми ова порука лично значи, али сам упоредо почео да обраћам пажњу на својеврсну археологију урбаних порука Смедерева, насталих таложењем слојева креча, прелепљених реклама, плаката, мурала или вишеслојних графита. Сменавањем епоха, сменаivalи су се градски натписи и поруке као део бескрајног мозаика личних или колективних успомена и неразмрсивих животних прича.

Затурено име

Давнашњу једноставност и директност порука, проистеклу из тада још очуваног духа искренности и части, постепено су сменаивале све боље упаковане, шареније, звучније, нејасније, заводљивије поруке. Наши преци живели су у времену када је било уобичајено да својим именом, а самим тим и чашћу јемче за свој производ. Зато су натписи на прочељима њихових радњи и радионица готово по правилу имали крупно исписано име, средње слово, обавезно презиме, а по некад и надимак власника. Тако је писало јасно и гласно **Живадин Ј. Живановић, Мата Л. Јовановић, Радосав Д. Стојадиновић Кушиљевац, Миљивоје Ј. Костић, Лука Лазич**, а некада је било довољно и само **Лаци** или **Код Ламбре**. Уз име писало је и чиме се власник бави: опанчар, пекара, абаџијска радња, обућар, кројач, месарско-кобасичарска радња, крчма, бакалска радња, продаја дувана...

Касније су имена власника постајала све мање упадљива и краћа, да би готово сасвим нестала, а описи услуга били су временом све нејаснији и често скривени иза асоцијативних речи или скраћеница. Ову промену вероватно је донео процес убрзане индустријализација крајем XIX и у првој половини XX века у којој је на овим просторима Смедерево имало значајну улогу. Било је важно пратити свет у новим открићима и моди, па и у процесу укруп-

њавања капитала. Абаџије су постали модни кројачи, а опанчари обућари, убрзано смо добили фото студије, биоскопе, дрогерије, хотеле, занатски дом, фудбалски и веслачки клуб мада су сви заједно били у сенци новоосниваних великих фабрика, задруга, банака, акционарских друштава... Главну поруку те епохе носили су: **АД Фармер**, касније **Металор, САРТИД, Фабрика дувана, Железничка радионица, Циглана Јефремовића, Смедеревска виноградарска задруга, Смедеревска кредитна банка, Силос...**

Прошлост Будућности

У време реиндустријализације, колективизације, национализације и уравниловке, приватна делатност је готово сасвим угашена и сведена на часовничаре, обућаре и по неког содаџију, а стари индустријски капацитети су национализовани и претворени у друштвена предузећа. Поруке су темељитом заменом старих имена добиле призвук хероизма и рађања нових идеала, често уопштених значења уз обиле конспиративних скраћеница које су нас одржавале у атмосфери никад окончаног ратног стања: **Милан Благојевић, МКС, Херој Срба, Украс, Годомин, Фаграм, Народни магазин, Јединство, Инекс, Модна хиша, Дунав, Равни гај, Самоизбор, Југово, Змај, 16. октобар, Будућност**, па силни **СОУР-и, ООУР-и, СИЗ-ови, Раднички савети** и на крају, али не на последњем месту Комитет, шта год то значило.

Стасале су генерације које рат нису памтиле, као да га никад није ни било, али су се за њега спремале кроз редовну техничко-тактичку обуку на градским полигонима играјући се **партизана и Немаца**, општенародне одбране и друштвене самозаштите или политичких школа, као да само што није започео. А када је рат заиста дошао, били смо изненађени и неспремни. У дубокој позadini фронта најспремнији су водили посебан транзициони рат за првобитну акумулацију, а затим и укрупњавање капитала, **па опет Јово наново**. Урушени систем преселио нас је најпре из **Фаграма, Украса, Годомина, Југова...** на улицу, а из **Самоизбора, Робне куће и Дунава** најпре у банке и мењачнице, а затим на булваре и друге отмене бутике конфекције и шрафовске галантерије.

Уместо да испијамо пива, шприцере и вињак у **Пошти, Дунав кафани, Шаху** или **Касини** преместили смо се у десетине нових кафића да испијамо кафе разне дужине и пива воћних укуса. **Дискотеку Вад** заменио је **клубинг**. Властита имена којима јемчимо квалитет производа заменили су скраћенице типа **Ве-Мил-Го-Ма-Нат-Па...** и типа **СУР, СЗГР, СТР...** а главна конспиративна шифра је постала – **из кеца у двојку!** Шта год то значило.

Герила узвраћа ударац

Поруке са светлећих и обичних рекламних табли, плаката, флајера, билборда... почеле су да нас пресрећу на сваком ћошку, да извирују из препуних поштанских сандучића, дочекују нас на брисачима шофершајбни, лете ношене ветром, назире се из бледеле и згажене, нуде се на сваком кораку. Постале су незаобилазан и све доминантнији садржај наших видика. Није им био довољан овај реални свет, па су се прошириле и на виртуелни, који све више изгледа као да је створен управо за њихове потребе. У непрекидном међусобном рату за нашу душу, поруке се непрекидно прерушавају, како би заварале траг и прикриле своју преварантску природу. Крију се иза нових или страних речи. Уместо **прерушавање** довољно је рећи **ребрендирање** и превара звучи прихватљиво. Производња порука, ма колико била продавање магле, постала је важнија од самог производа, чак толико да обично чини већи део цене онога што нам је заиста потребно.

У релативизованом свету без чврстих ослонаца, све прети да постане опсена и варка, а маркетиншки магови све агресивније управо то и поручују. Храбре нас да се не бринемо, јер је тако од како је света и века. Сви смо само гомила обичних рекламождера, који са тезге узимају упаковане производе у зависности од тренда. Ако је тако, онда из овог нашег скромног смедеревског угла посматрања светских рекламних токова, навиру бројна питања.

Прво питање би поставили Дунаву, јер је одредио наше постојање и важност, али по што је реч о међународној реци, да се случајно не замеримо странцима, прелазимо одмах на пропитивање Смедеревске тврђаве, јер се **у све меша**, а нико је низа шта не пита и на њој ћемо се и зауставити.

Будућност прошлости

Најпре да нам се објасни зашто већ готово шест векова, колико траје ова наша транзиција, хиљаде квадратних метара рекламног простора на бедемима и кулама Смедеревске тврђаве зјапе неискоришћене? Толике површине, а само један крст и два реда текста, па још тако високо и некако нечитко. Тешко је схватити пословну политику и менаџмент процесе у компанији продуцента и инвеститора горе наведеног стамбено-пословног објекта. Познато је да су стајлинг Тврђаве креирали најутицајнији византијски тренд мејкери, али остаје нејасно зашто није оформљен тим за стратешки консалтинг и тржишно позиционирање, који би чинили пи ар и брендинг стручњаци, маркетинг менаџери, копирајтери и адвертајзери?

Можда је одговор у томе што је Тврђава порука сама по себи, положајем, обликом, величином и снагом прегнућа за који смо некада били кадри. Сам натпис и крст изведени од посебно рађених, добро печених опека, нама данашњим, формално све писменијим, звучи архаично не само по звучности већ и по поруци, чак и кад га са словено-српског:

преведемо на данашњи српски: У Христу Богу благоверни деспот Ђурађ господар Срба и Поморја Зетског, по наређењу његовом подиже се овај град 6938. године (од оснивања света - што би по данашњем рачунању била 1430. година после Христа). Ако је за утеху нису га боље разумели ни тадашњи Смедеревци, јер писменост је била ретка привилегија, сакрализовано знање које се није користило без дубоког наума и ваљаног разлога. Монументални

крст и натпис важни су јер сведоче о заборављеном народном јединству под влашћу небеском и овоземаљском, чврстој вери и опредељењу за слободу, коначно – о трајању, способности и писмености. О духовној моћи сведочи чињеница да је одолео многим снеговима, кишама и ветровима, али је опстао и под Турцима и свим потоњим властодржцима, мада му као симболу нису ни мало били наклоњени.

У распону од црта и реза до монументалних ктиторских порука владара, па преко избледелих реклама непостојећих предузећа и графита исписаних спрејом, до безличних политичких slogана на билбордима и циркуларних електронских порука безбројним пријатељима, прешли смо дуг пут. Направили смо велики временски и цивилизацијски круг поставши **образовани варвари** (Дорис Лесинг).

Ако је за утеху нама овдашњим, реч је о глобалном феномену, о коме се већ дуго говори на маргини јавног простора, који је окупиран простотом, али је нама теже утолико што не успевамо да разлучимо значење локалних, националних и глобалних феномена и да се позабавимо кормиларењем на сопственом броду ма колико олуја била јака.

Или управо због тога.

Фото Дејан Радосављевић

Beogradski put 106
Smederevo
026/670 555
065/9 670 555
www.villa-graf.com

Христове муке у Смедереву

Стеван Раичковић
(Из књиге „Један могући живот“)

Наша избегличка породица стигла је у Смедерево годину дана након чувене (и недовољно разјашњене) експлозије која се догодила у овом граду. Разлог нашег одласка из Крушевца, у то време, чинио ми се у најмању руку чудним или бар „надуваном“, премда ми се само мало касније – под утицајем нових сазнања и мог убрзаног сазревања – указао сасвим нормалним и оправданим... Мој брат Момчило, четири године старији од мене, наиме, повезао се био на крушевачкој периферији – зближен преко фудбала – са групом скојеваца коју је предводио син проте Станковића, чувени Бошко звани Попче... (који је као храбри партизански првоборац из времена рата, врло брзо после његовог окончања и сам несрећно скончао опхрван, кажу, алкохолом). Отац је – под крилатицом „да је цела наша породица, због Момчила, доспела на *црну листу* и да ћемо сви због тога страдати“ – купио оних неколико избегличких куфера и са свима нама кренуо за Смедерево... Брат Момчило и наша сестра Светлана, послати су били у недалеки Пожаревац, да се завара траг, а ја сам годину дана боравио у смедеревском Дечјем избегличком дому, у касарнама, на Царини...

Поменуо сам већ да сам у то време – вероватно под ненормалним ратним и окупацијским утисцима – *убрзано сазревао*. То исто се догађало и са мојом поезијом... У смедеревској Гимназији сам затекао један невелики али веома подстицајни (неформални) песнички кружок у којем су доминирали, нешто старији од мене, Бошко Ђорђевић, а нарочито велики матурант из оближњег села Радинача (замишљени и господствени момак у већ пословичним *шиљканима* и са – како се говорало – *француским муштаћима*)... Овај наш први песнички учитељ, сами симбол поезије, звао се најједноставније, Милорад Илић... али га је цела Гимназија, заједно с професорима, знала по нешто атрактивнијем имену: Прика Илић...

У додиру са гимназијским *песничким кружком* моје бављење писањем се увелико интензивирало. Пуштао сам већ косу. После неког времена, можда већ почетком 1944. године, доживео

сам и своје *песничко крштење*: моја песма, под насловом „Христове муке“, прекуцана писаћом машином на једној усправној правоугаоној хартији и потписана, у дну, мојим именом и презименом, била је залепљена на средини једног од нових бројева Зидних новина које су освануле у гимназијском ходнику. (Ова песма од пет-шест строфа била је испевана у катренима, једанаестерцу или дванаестерцу, са изразито звучним римама... Долазио сам пред њу данима, када никога није било у ходнику... Просто ми се чинило како моје риме, саме од себе, одјекују из зида по празном ходнику...).

Епизода из Смедерева, коју сам поменуо, временски се отприлике поклапа са последњом годином окупације... Убрзо, као у магновењу, почела је из даљине, са севера и истока, да се оглашава потмула јека руских топова... У њој се посебно, повремено, издвајао и убрзани (артиљеријски) ритам једног необичног, испресецаног, звука који смо најрадосније ослушкивали. Нешто касније смо сазнали да су то биле *каћуше*... (Пре но што смо их угледали били смо просто заљубљени у њих... Ја их још увек носим у срцу...).

Даља и ближа околина Смедерева, па напослаб и сама град, средином октобра 1944 године били су ослобођени. Црвеноармејци су готово из истих стопа похрлили даље, а у Смедереву су, као никли из земље, осванули партизани. Тих дана, док се на западној страни ослушкивала даноноћна битка за Београд, нашао сам се и ја са једном групом (малолетних) смедеревских добровољаца у њиховим редовима... („са пушком оклембешеном о рамену“, како ме је, по каснијем његовом причању, запамтио мој отац, и са петокраком на гимназијској капи са које сам био скинуо бројку четвртог разреда)... Они, тек нешто старији међу нама, који су били рођени 1926. године или раније, отишли су убрзо на фронт. Са неким од њих се више никада нисмо видели... Сваки час су стизале вести о погибијама... али... такви гласови, из дана у дан, постајали су све обичнији... Малтене саставни део нашег нормалног (новог) живота. Ми, који смо остали у Смедереву, били смо распоређивани по стражарским местима, по патролама, док се, један по један, нисмо полако и расули... И загубили...

Слатко од дуња

Пише: Хаџи Зоран Вукашиновић

Обичном спавао сам насатице, окренут према прозору.

То јутро, чим сам отворио очи, спазим – пада крупан снег. Обрадујем се. Биће још санкања и клизања до краја зимског распуста. Онда се окренем на леђа, протегнем и мљацинем. Гледам, немоћно, тегле слатка на шифоњеру и комбинованом орману. Све су поређане у беспрекорном реду: тегла слатка од јагода, па до ње дуња, права дуња, лепа, жута к'о да је сада убрана, мирише соба на дуњу... Онда тегла слатка од шљива, па опет дуња, па слатко од белих трешања са розетом и лимуном, па дуња, онда тегла слатка од кајсија, ух, пође ми вода на уста... па опет крупна дуња, онда моје омиљено слатко од дуња, наравно са лимуном и розетом, па од смокава, исто са лимуном и розетом, па дуња, онда слатко од...

А иза овог изазовног реда још три реда тегли.

Ужива моја мати, као и свака домаћица, да скува слатко. Све су тегле везане вуницом, на мртвачки чвор, немогуће је да одвежем а да се не примети. Кад, спазим једну теглу слатка од дуња која није везана вуницом већ сестрином штрумфлом од чарапе. Устанем обрадован. Права штрумфла, растегиљива, и одмах скјујем план. У лонче за школску ужину повадим коцкице дуња из слатка, онда у софт накрижем коцкице од кромпира исте величине као што су дуње, лимун ставим напред, тик уз теглу, да се види, и теглу вратим назад, на њено место на шифоњеру. Гледам из даљине, од прозора, ма, чини ми се да је кромпир мало светлији од дуње. Уздам се у време да ће учинити своје.

Тако сам се до краја зимског распуста частио слатком од дуња. Коцкицу, по коцкицу.

Једног дана, негде пред Васкрс, седим до шпорета смедеревца, на сандуку за ћумур и учим биологију. Ухватила ме прпа, победио сам на општинском такмичењу из биологије и квалификовао за среско такмичење у Пожаревцу. Кад, чујем, неко отвара дворишну капију. Моја мама разговара са неком женом. Препознам глас куме, Живке Јовковић, учитељице у пензији. Уђоше у кухињу. Мама оде у собу а кума Живка седе за кухињски сто, па хоклицу. Загледа се у уџбеник из биологије, који држим у рукама па ће:

– Кумче како ти иде та биологија?

– Одлично. Одредила ме наставница за такмичење у уторак идем у Пожаревац, догупао сам до среског.

Из собе изађе моја мама. Носи у рукама ону теглу са штрумфлом. Ја претрнем. Мислим се где баш да натрапа на њу. Мама скиде штрумфлу, и отвори теглу. Стави кашиче на теглу и спусти је на мушечу испред кума Живке.

– Ево кума Живка, послужите се. Частим што је овај мој немирни синчић, љуби га мајка, догупао до среског такмичења из биологије. Узмите, ми смо наши, послужите се директно из тегле. Видите како се дуња лепо одржала, како је само жута и једра. У авлији имамо само једну дуњу, ал' увек прероди. Мој Микица каже да то и није дуња, него дуњац. Ево са' ће и кафица. Зоране, узми машина да самелеш кафу.

На мушечу поред тегле мама спусти чашу живе воде и изиђе напоље да на чесми наточи у џезву за кафу. Кума Живка захвати слатко, успела је да натовари две коцкице. Уто уђе мама, а кума Живка зину коликогод је могла, те брзо стрпа кашичицу у уста, да мама не примети да је натоварила две коцкице, па поче нешто да шкргуће зубима и трепуће. Мршти се кума и тимуљи онај кромпир по устима, протегну се, гркљан јој се диже испод подбрата, и једва прогута! Окренута шпорету, мама је понуди да се још једном послужи. Она се кисело насмеја, па погледа у мене, те климну главом и запрети прстом, стављајући ми до знања, да зна да је то моје недељо. Стара учитељица, зна све дечије шпуреје. Ја се насмејем, онако враголански, слегнем раменима и раширим руке, у стилу – па десило се, шта да радим?! Гледа ме кума Живка па се насмеја и опет ми припрети прстом, овога пута шеретски да не види мама.

Оде кума Живка кући.

Улазећи у своју авлију, још са капије поче да се смеје. Мој благочестиви кум Живан је гледа бело, па је приупита:

– Ма, што се жено кезечиш и клибериш ко нека шипарица? Што пијеш кад ти шкоди?

– О, хо, хо...! Шта ће све деца да замисле. Дај ми Жицо, молим те, слатко и чашу воде.

Кум јој донесе чашу воде и – теглу слатка од дуња. Кад га виде, кума Живка удари у врисак и смех показујући на теглу:

– О, хо, хо, хо...! Немој, Жицо, само слатко од дуња, ако Бога знаш. Малочас ме кума Душице послужила, ал' је, по свој прилици, било од кромпира. Дај одно од јагода или смокава, и седи да ти испричам... Како то баш мене да снађе...? Знаш, Жицо, како је педантна женица наша кума Душица. Послужи ме она слатком од дуња, онако, директно из тегле, а ја кришом, како ме Бог дао алаву, натоварим на кашичицу две коцкице. Почнем да муљам, кад оно – не питај, имам осећај као да жваћем сапун. Горе него кад пијеш риблиџи зејтин. Одма' провалим ствар, знам те дечје ујдурме, сигурно је сапун или кромпир. Погледам у Зорана, а он рашири руке и враголасто се насмеја! Ево, пипни само како ми је тврдо стомак, ко да су ми се не дај Боже, везала црева. Куку мени, а можда и јесу?

Кум Живан се смејао толико да се заценио и почео да кашље.

Прође време, и та ујдурма са слатком од дуња више се није помињала.

А онда, пред Петровдан, кум Живан, који је био правник, оде код нашег првог комшије Луке Шустера да му напише некаку жалбу Уз чашицу и мезе, онако, добронамерно, исприча анегдоту са слатком од дуња. Загрејани од смедеревке, грохотом се слатко исмејаше. Још кум Живан, који је био онијег раста, нижи од кума Живке готово за главу, устане, попне се на шамлицу поред врата па поче да имитира кума Живку:

– А моја Живка, онако висока к'о жирафа, приметне главу, овако... хо, хо, хо... па издужи ону њену шију, па, хо, хо, хо...!

Смејала се грохотом и баба Душанка, деда Лукина жена, коју зову Радио Милева.

Знало се да се прича овде неће задржати.

Сутрадан се, на пијаци, сретну комшике Џуја Јоџина, мамина снајдерка, и моја мама.

– Ју, слатка моја комшико, чула сам да правиш лепо слатко од дуња, па да ми даш

рецепис, да л' мећеш розету и лимунтус?
Да л' мећеш кромпири...?

– Иди, бре, Џујо, јес да си добра снај-дерка, ал си опасна опајдара. Ди може да се направи слатко од дуња са кромпири-ма. То ти дође ко кад би па врбу родило грождје. Ајд' да сврнемо код мене на кафу. Мој свекар, Момчило, купио нови топло-мер, па да ти измерим ватру. Изгледаш ми бре, ко да имаш ватру, бунцаш ко да си у бунилу. Каки кромпири, розете, лимунтуси, фиџбајни, стипсе и шкрофуле...!

– Ти мораш, слатка моја, да купиш бисквити и симити и кафу, па да обиђеш твоју куму Живку, учитељку, да видиш шта је с њом? Да л' је преживела кромпирићи! Е, од ње ћеш да чујеш све из прве руке као је награисала. Ја ћу ти припомоћем сас причу из четврте руке, трећа рука је Радио Милева, засигурно знаш на коју персону мислим, а друга ти је кум Живан. Знаш, оно пред Ускрс, кад је Живка била код тебе на кафи и слатку од дуња...

Моја мати, прецрнела од стида и једа, сврати код бакалина Пере Карамеле те купи бисквите и симите, ратлук, и по ке-сицу цигуре и курдијанове кафе. Пера се смејући, онако шеретски, биће је глас Ра-дио Милеве допрео и до његових ушију.

Кад је дошла код кума Живке, маоја ће мати још са врата:

– Кума Живка, стид ме је, кад би мо-гла земља да се отвори да пропаднем у њу сад одмах са свим овим цегерима и земби-љима што их носим са пијаце...

– Е, Душице, е, кумо моја, цео живот сам радила са децом, знам све њихове шпурије. Кумче Зоран је био лакомислен, јело се детету слатко па се снашао. Ти си имала добру намеру, послужила си ме оним које је најбоље изгледало, ал сам ја била алава, јер како је лепо изгледало по-јела би целу теглу. Нисам ти то замерила, таман. Само сам погрешила што испричах то мом Жици. Мислима са, једна симпатич-на анегдота, смејали смо се до суза. Нисам мислила, убио га лед, да ће да је разгла-си. Удовчанска посла! Такви су ти Удовча-ни! Чим мало попије, постане глагољив па онда иструтруће свашта, и што је за при-чу и што није. Кад се загреје, прича ко две жене на чесми. Ето, слатка моја кумо, иди кући и суздржи се. Немој да тучеш и секи-раш Зорана, он је добро дете, догурао је до среског нивоа у такмичењу из биологи-је. Еј, знаш шта то значи? Он је наша дика. Ово заборави.

Ја прошао на среском такмичењу из биологије. Седим на мом омиљеном ме-сту, поред шпорета на сандуку за ћумур, и мало учим за републичко такмичење, мало читам лектиру, па мало вежбај сол-

феђо... Мачор Драгиша ми се закметио у крилу, више не преде него хрче. Ко зна где је ландазо сву ноћ. Планирам, кад се тата врати са посла да одем његовим бициклом на пецање. Већ сам постао дика фамили-је. Мало сам привилегован. Сви се поносе мноме, угађају ми.

Чујем, отвара се капија, моја мајка не-што богорада. Мислим се, сигурно јој се-љанка на пијаци закинула на мери. Уђе она у кујну мрмљајући и пусти на под две мре-же препуне бакалука и зембиљ... Па кад узме да ме лема и да ме грди:

– Срам те било деране један, и барабо ниједна! Ти ћеш да ме резилиш код кума Живке! Ма, можеш ти сто пута да идеш на републичко тамичење, ал' ја ћу прво да те одерем ко мачора, а онда има да поједеш оно твоје слатко од дуња! Да видиш како је било кума Живки, сунце ти твоје калаиса-но пољубим...!

Оде мама у собу и врати се са теглом, оном која је завезана штрumpfлом.

На срећу, у тај мах хрупти мој деда Мом-чило!

Хвала ти, Боже! Деда Мама, мој спаси-лац, избави ме даљих искушења...!

Смедерево, о Духовима лета Господ-њег 1975.

VILA Jugovo
Beogradski put bb
026/647-271 fax:026/671-275

Kutak za uživanje...

Живот код Металора

Пише: Марко Цвејковић

Између Дунава и суморних конструкција фабрике „Милан Благојевић“, на обалском појасу и терену са јасно одређивим границама – од ресторана „Марина“ до рђом покривене металне оgrade од које се пружа земљиште „Југопетрола“ – одвија се живот Рибарског насеља.

Деценијама раније...

... када се није постављало питање да ли ће неко након купања у реци услед загађења постати носилац инфекције или, можда у складу са технолошким развојем, какве мутације захваљујући којима би Дунав, поред својих географских и естетских својствених, задобио и медицинске епитете, дакле тада када се у Дунаву могло уживати не само кроз улогу посматрача, него и купаца, управо у зони где се данас згуснуто уздижу куће и викендице у низу, са простором између дворишта и плацева који се додирује са реком, налазила се плажа Металор. У памћењу још увек пристојног броја смедереваца сачувана су, ако не суштински, а оно бар привидно, *срећнија времена* са сликом фабрике које ради и обећава и отворености према много чистијој и моћној реци којој се могло препуштати свим чулима. Временом, они стално упућени на Дунав, рибари, подижу уз реку сојенице као претече данашње живописне, самосвојне, интересантне и ексцентричне појаве, по онима који учествују у сталном и неисцрпном дијалогу човека и реке прозване Рибарско насеље.

Тачка у граду која није прожета урбанистичким законитостима, област ослобађања од опсесије планирања и логичког објашњавања, територија подстицаја на слободно доживљање и беспредрасудно сакупљање утисака, Рибарско насеље као да се обраћа интимношћу својих грађевина, аскетским колоритом, елементом дивљине из пукотине у времену у којој се изгубило.

Утисак измештања и онеобичавања...

... јавља се већ при ступању на увек прашњави, праволинијски пут на чијем почетку нас дочекује рекламна табла замрлог рибљег ресторана „Одисеј“ окачена на запушеном плоту, са у међувремену на њој ручно дописаним податком о удаљености објекта, у садашности нефункционалног. И чини се да већ при уласку у Рибарско насеље наша моћ опажања разрешава предмете од свођења на њихову чисто практичну вредност и везује се за њихово уклапање у атмосферичност, за однос према њима кадар да побуди и узбуди естетско чуло у нама. Јединим путем кроз низање призора Рибарског насеља ваља ходати са разбарушеном унутрашњошћу, са пуштањем радозналост и разиграног детета да истрчи на прашњаву улицу, да стане на испуцале бетонске плоче, да остави отиске својих руку на старим, избледелим фасадама, да осети исконски зов стваралачке игровости у додиру са затеченим комбинацијама различитих материјала, са могућношћу неспосредованог искушавања тајног, поетског живота дрвне грађе, метала, картона, тканине, опеке, бетона, земље, малтера.

Дворишни простори насеља на самој обали Дунава представљају у највећој мери интригантне испреплетености бујања и развијања органског живота и човекове довитљивости. Сусрећемо се, на пример, са симбиозом гипког савитљивог грања и остатака једне неонке заплетене у њему како, попут чудног организма, излази на видело из једног од дворишта. Највићи ћемо на сједињеност ископнелог растиња и оронуте кућице у тихом, самодовољном, неузнемиреном трајању. Видећемо племените птичје фигуре како се међу грубим деловима конструкција голубарника оцртавају на позадини вазда отвореног неба. Пут ће пресецати одомаћени, питоми пси који лежерно прелазе од дворишта до врха зарасле косине паралелног са путањом, одакле се пружа поглед на постапокалиптични пејзаж задњег дела фабрике „Милан Благојевић“ са развривеним тереном налик огромном кртичњаку, насалагама шута, крхотинама демолираних објеката, и масивним, сложеним металним телом индустријске тврђаве.

У међупростору...

... кадром да повезује нити приче о неким од битних карактеристика Смедерева као што су индустријска оријентисаност (додуше, сада у њеној агоничној, кризној, очајничкој, или такозваној транзиционој верзији) и надахњујући излаз на Дунав, сместило се Рибарско насеље као сведочанство стихијских чиналаца живота и његових противречности претходећих свим цивилизацијским настојањима да пружи слику уређености, упегланости, прорачунатости и рационалности животних простора људи у градовима. Оно, уз све показатеље материјалне оскудице, уз тешкоће и недостатности везане за комуналну инфраструктуру, за изложеност ризику од нарастања Дунава, чува једно необуздано, спонтано и гротескно-лирско лице битисања са чијих се бразди и ожиљака може ишчитати питање слободе и давања одушка сопственој природи. Оно нам говори да је стварност пре флуидна него што је склоп окамењених правила. У складу са тим, у Рибарском насељу ћемо, као у каквој ендемској творевини, моћи да видимо регистарску таблицу на капији једног имања како се уздиже испред баштеских биљака, као јемство полагања права на лични израз и лични регистрациони поредак.

...иућ на чијем поћейку нас дочекује рекламна табла замрлој рибљег ресторана „Одисеј“

Ходајући путем...

... који изван насеља никуда не води можда ћемо бити понесени примећивањем да већина објеката, са целокупним инвентаром у двориштима и са вегетацијом која расте и дише у саприпадности са тим жилавим подунавским складиштем импресија, личи на велике, смеле асамблаже. И као да при свакој посети на њима можемо запазити нове детаље. Пре са констатним питањем, стално продубљиваним, него са спремношћу на готово решење, могли бисмо да се поставимо спрам те панораме у којој у жив однос ступају тањири сателитских антена и комби са натписом „скупљам сировине“, широки таласи реке и гомиле старудије, органско и индустријско, увелост и трошност са једне стране, и свежина, са друге.

И на крају, како и доликује, оно што долази на сваком почетку у његовој невиности – деца. Ромски дечакићи који трчкарају са прубом у рукама јурећи се међусобно, или одлазе у шибље уз саму реку, гледајући у велике шлепере или у непомичне пецароше крај својих чамаца. Девојчице које вуку измалтретирану бебу – лутку готово већу од њих самих.

Њихов смех надвладава све наше илузије, условљености и ограничености.

Језава - убијена река

Лејенда каже да је Језава добила име по њојме ишћо је људе, који су живели у њеној близини, хваћала језа коју је она изазивала својом илаховићошћу, честим изливањем из корића и илављењима Годоминској њоља и самој ирада Смедерева. А мене сада хваћала језа од њоја ишћо ишћем о убијеној реци.

Пише: Никола Тасић – Цале

Причу, ипак, започињем лепим подацима о њој, као да постоји, као да је жива.

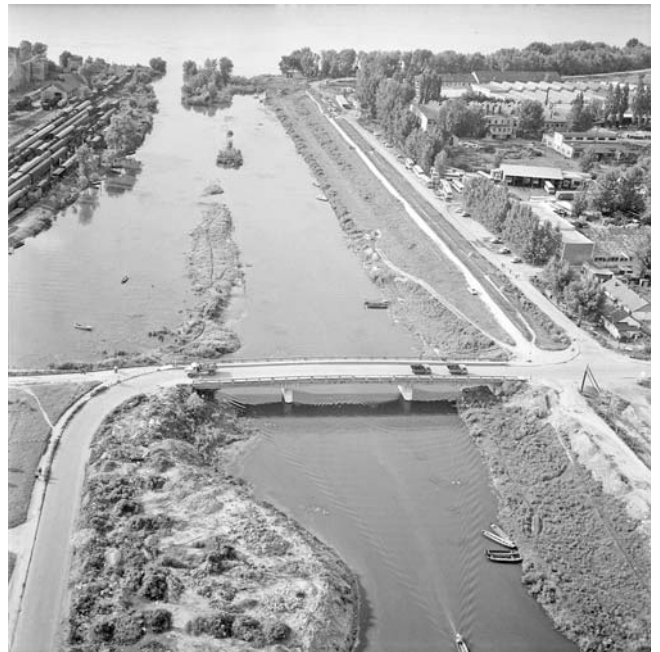
Затисано је да је Језава дугачка 47,5 километара, и припада Црноморском сливу. Притока је Дунава и у њега се улива са десне стране код Смедеревске Тврђаве. За њу је везан интересантан раритет: Језава је, практично, имала два тока – зимско-пролећни ток када се Дунав уливао у њу, и јесење-летњи ток када се Језава уливала у Дунав!

Река Језава је некада била рукавац Велике Мораве, али је 1897. године од ње одвојена насипом. Управо тај рукавац који се улива у Дунав дугачак је 47,5 километара, али се пре тога спаја са реком Раљом. Место на коме се Језава улива у Дунав зове се Чавртија, што значи вртлог. За рибаре је то одавно одличан мет који и данас постоји, само што више нема оних вртлога откако је Језава регулисана 1967. године. Практично, од тада се она више не улива у Дунав јер је на њеном бившем ушћу изграђена марина.

Купање код Каменара

Моја генерација првих послератних Смедеревца и неколико генерација старијих или млађих, сећамо се велике, лепе и бистре Језаве у којој смо се лети купали, и наравно, пећали. Многе је Језава научила да пливају припремајући их за већи изазов – препливање Дунава. Купали смо се дуж целог тока Језаве уз град, али је највише купача било је код Каменара, и то већ од маја месеца. Каменар се налазио на десној обали Језаве, поред насипа, односно даме како га и данас називамо, а име је добио једноставно – по камену преосталом при изградњи даме. Ту је обала била мало уздигнутија, а Језава нешто дубља и спорија. На супротној страни био је леп шумарак, који смо, такође једноставно, називали – шумица, засађен као заштита фабрике „Херој Срба“, још док је била Државна радионица. Шумица је била „заштита“ и многим паровима. У њој су се крили док су чекали да оду у бископ који се налазио у оквиру саме фабрике, па се и сам једноставно звао „Херој Срба“. Зграда је у приземљу имала канцеларије, а на спрату велику салу за биоскоп, али и за разне свечаности, позоришне представе и друге приредбе. Поред те зграде налазила се још једна у којој је била најпре Железничка, па Занатска, да би завршила као Индустриска школа.

Купање на Језави дечаци је обавезивало на смишаљање разних бравура којима би, пре свега пред девојчицама, показали своју одважност и посебност. Е, наш друг Мики Кеш желео је се **покаже** једним скоком у воду. Ухватио је залет, направио неку бравуру и скочио у воду. Из ње је изашао разочаран и смућен, и до појаса умазан црним језавским муљем. Мики је, уствари, заборавио да није код Каменара већ у пливачком, муљевитом делу Језаве. Иначе, Мики Кеш је Милан Антић, који сада живи у Немачкој. Његов деда Димитрије Антић – Мита Мечка први је таксиста у Смедереву. Својим фордом је таксирао од 1924. године, да би му се 1937. године придружио и син Миодраг звани Бата Мечка, Микијев отац.

Седамдесетих, када је Језава била река, овако је изгледало њено ушће у Дунав

Како су депоније прогутале реку

Убијање Језаве почело је њеним затрпавањем 1965. године. Неко је смислио да је дрвени мост преко старог корита Језаве одлично место за бацање свог градског смећа, шута и отпадне земље. Нико није питао купаче, пећароше или рибаре који су за дрвени мост везивали своје чамце. Мост је био у нивоу улице Милоша Великог, у наставку садашњег пружног прелаза испред фабрике „Херој Срба“, данашњег „Желвоза“, и водио је до копна које је, уствари, било острво које је делило старо и ново корито Језаве. На њему су живели и неки људи, а ту се налазила и градска Кланица, а једно време ту су биле и неке занатске радионице.

Најпре је затрпано старо корито, лево и десно од тог дрвеног моста. Због честих поплава фабрике „Херој Срба“, са затрпавањем старог корита је настављено до 1967. године.

А онда се прешло и на затрпавање њеног новог корита које је, према подацима Водне Заједнице, завршено 1970. године.

О тада се Језава више није уливала у Дунав. На њеном некадашњем ушћу изграђена је марина, тада вероватно са неким планом, али данас прљава и без будућности.

На то да је Језава некада била река подсећа нас само бетонски мост, једини који је преостео од седам колико их је некада било на њој.

Не постоји више дрвени мост код Аеродрома – Липски мост, нити дрвени мост на Папазовцу код Пољопривредне школе. Не постоје јер ту више нема Језаве. Затрпана је градском депонијом. Када је затрпана шутом, ђубретом и отпадном земљом ради проширења фабрике „Херој Срба“ посечена је шумица и срушени мостови, онај већ поменути који је почињао испод дела садашњег надвожњака, и дрвени мост на месту садашње Црпне станице који се протезао паралелно са каменим мостом.

Срушен је и метални железнички мост код Тврђаве који је постојао између два светска рата, и мост изграђен од дрвета и метала у време Другог светског рата.

Језаву смо волели и зими

Некада је градски фудбалски стадион био преко Језаве, иза даме, где се данас налази стадион ФК Желазничар. Пошто на том делу није било никаквог моста, прелазак са једне на другу њену

страну био је могућ само чамцима. У време одржавања утакмица, када је и градски фудбалски тим ФК Будућност играо на том терену, превоз је био врло интензиван. Годинама је навијаче, али и друге *путнике* који су желели да прекрате пут, преко Језаве превозила моја стрина Јелена Тасић – Јелка Далматинка.

Језаву су волели и пецароши, мада је пецање на њој било скоро примитивно. Био вам је потребан неки добар дужи штап, ако је неко имао штап од бамбуса то је била премија, потом углавном памучни, или у бољем случају најлон конач на који су везивале класичне куповне коване удице, али је у недостатку новца удица била и – обична савијена шпенудла. За пловак су се користили куповни пловци, али су их пецароши често сами правили од гушијег пера и плутаног пампура, мада је потребу за пецањем задовољавао и пловак од тањег дела кукурзне шаше. Али, повремени су на Језави била организована и риболовачка такмичења.

Рибе је у Језави било у изобиљу: карапатка, црвенперка, буља, шаран, штука, караш, лињак и много кесеге. Као мамак користиле су се глисте, мушице, црвићи, мамак од хлеба, кувано жито... Риба је најбоље *радила* код Кланице – ако је пецарош могао да истрпи неописив смрад. Ту је истицала отпадна вода пуна крви, па се за један сат могла упецати цела, и до метар дуга, *нишка* беле рибе. А *нишка* је обичан врбов прутућ на који се уловљена риба натицала провлачењем кроз шкрге. Те нишке смо брзо продавали и тако зарађивали новац за биоскоп, класер или саладолед...

Одраслији момци и неки рибари су у плићим деловима и *кошарали*. Основни алат за такво хватање рибе била је кошара – корпа која није имала данце и која се једноставно полагала у воду, а потом риба у њој руком хватала.

Али, Језаву смо волели и зими.

У касним педесетим и шездесетим годинама прошлог века зиме су биле хладне и дуге, са пуно снега. Ретки су били они који су могли да оду на зимовање. Најчешће смо сви били у граду, а Царина, Карађорђево брдо и све стрме улице биле су наше планине. Неки одраслији момци су се прављеним бобом спуштали са врха Царине и стизали чак до Цркве. Међутим, кад се старо корито Језаве заледи по њему смо се сличугали. Никола Лозић, Бобан Јовић и Драган Панић – Паника имали су праве сличуге *на гвинт*, а Славко Марковић, Драган Пајдић и ја сналазили смо се са прављеним, завареним сличугама са увијеним канапима.

И на крају приче, ево, хвата ме језа од помисли да би неке будуће генерације могле помислити да је деспот Ђурађ Бранковић подигао Тврђаву на на обали Дунава и – градске марине, јер су од некадашње Језаве остали тек неки њени делови, тамо далеко од града. И понеко сетно сећање на време када је Језава била река.

**DESET GODINA
SA VAMA
I ZBOG VAS**

**UZDUŽ &
POPREKO**
WWW.SDCAFE.RS
SINCE 2004

Паркинг

Сећање је непоуздан сведок.
Изврне га време за тили час.
У почетку нам промене сметају, осећамо да нешто недостаје.

У ствари, стара навика нас жуља!
А онда, дан по дан, сметња чили...
Убрзо пролазимо улицама, и све нам је као да је одувек баш тако било.

Могли би и да се закунемо, да нам ко то затражи.
Ко би, на пример, рекао да је ова фотографија снимљена само пре пола века.

И то непуних.
Прецизно, како нашем хроничару приличи, записао је на фотографији да је **Улица Радослава Мирковића**, баш преко пута некадашњег Коцасовог млина, овако изгледала 1967. године.

Скоро па ономад!
Ако лаже сећање, не лаже рог, тачније – не лажу четири рога, воловска, и један четвороножни **ферари**, модел примерен оном времену и оним навикама.

Вредни сељаци су, ето, баш овде нашли згодно место да од море волове и коња док им у Млину не самељу пшеницу, или док на пијаци не посвршавају послове.

Треба искористити време, не долази се у варош сваки дан.
Данас нема млина, волови су и у селима реткост, сељаци су сада пољопривредници па друкчијим возилима путују... Ново је време, скупље је од оног старог.

И зна се где је **паркинг**.

Зна се ред.

И ту је причи крај.

Улица Радослава Мирковића пре нејуне њри деценије...

... и данас.

Лепо лице Смедерева

Најстарији и једини албум са фотографијама старој Смедерева, снимио је крајем 19. века Милан Јовановић, дворски фотограф династије Обреновић. Ово драгоцено историјско сведочанство чува се у Народној библиотеци Србије и овом приликом га ексклузивно представљамо читаоцима Смедеревској мајазина.

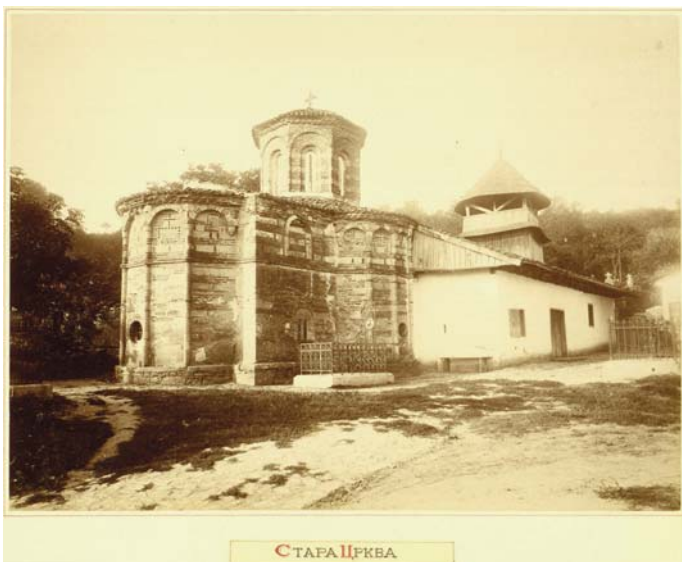
Пише: **Мр Снежана Цветковић**

Еlegantно опремљен албум старог Смедерева са калиграфски исписаним називом Смедерево и печатом фотографског атељеа Милана Јовановића, садржи четрнаест фотографија са најмаркантнијим и најрепрезентативнијим мотивима ондашњег Смедерева који су својим значајем у већем броју репрезентативност сачували и данас.

Албум започиње двема фотографијама **Са Редута**, затим следи **Смедеревски Град**, и то снимљен из правца Годомина, унутрашњост **Малог Града**, кула са **Ђурђевим натписом**, унутрашњост **Великог Града**, **Карађорђево брдо**, **Нова Црква**, **Стара Црква**, **Окружно Начелство и Суд**, **Виноград Његовог Величанства Краља**, **Болница**, **Саветничка** и **Душанова улица**. Димензије албума су 33 x 42 cm, а фотографија 23,5 x 29,5 cm. Ове фотографије представљају благо за археологе, историчаре, историчаре уметности, етнологе и све поштоваоце и заљубљенике у историју и културу Смедерева. Многе од ових фотографија разрешиле су поједине дилеме, пре свега изглед летљиковца кнеза Михаила Обреновића пре реконструкције 1897. године.

Сведок дома Обреновића

Албум је највероватније настао према поруци краљевског дома династије Обреновић са основаном претпоставком да је чуван у њиховој библиотеци, која је након бурних историјских догађаја највећим делом данас похрањена у Народној библиотеци Србије. Овај албум чува се у Одељењу посебних фондова ове библиотеке и није био познат стручној, научној и широј јавности. Такође, албум није прецизно датован, а узимајући у обзир време у које је Милан Јовановић започео панорамско снимање као и стицање звања дворског фотографа, закључујемо да је албум настао око односно, после 1893. године.

СТАРА ЦРКВА

САВЕТНИЧКА УЛИЦА

ОКРУЖНО НАЧЕЛСТВО И СУД

ВИНОГРАД Њ.В. КРАЉА

Фотограф Милан Јовановић био је најзначајнији сведок дома Обреновића у време краљева Милана и Александра. Одликован

је медаљом за услуге краљевском дому Обреновића. У Београд је дошао 1887. године након више година проведених у Аустрији, Немачкој и Француској, када је отворио и свој фотографски атеље.

У овом атељеу, који се налазио на Обилићевом венцу, радио је до 1902/03. године када се преселио у свој нови, први наменски зидан фотографски атеље у непосредној близини Двора у Улици краља Милана.

Лепота старија од једног века

Дворски фотограф Милан Јовановић годинама је портретирао краљеве Милана и Александра, њихове супруге Наталију и Драгу, чланове дворске свите, ентеријер двора у Београду, а излог његовог београдског атељеа био је отворен и за представљање дела других уметника, пре свега његовог рођеног брата, чувеног Паје Јовановића.

Фотографије за албум Смедерева, дворски фотограф Милан Јовановић снимио је професионално, педантно и одговорно, водећи рачуна колико о самом мотиву, толико и о јасноћи и квалитету снимка. Водио је рачуна и о приказивању атмосфере и духа времена, а то је посебно уочљиво на снимку Окружног начелства и Суда са представом Велике пијаце испред, као и на снимцима Саветничке и Душанове улице.

Након више од сто година, ове фотографије су сачувале свој квалитет на радост Смедерева и Смедереваца.

Дунавском рапсодијом освојио Америку

Осим наираде „Златни кључ“ која му је први пут уручена средином прошле године у Бечу за композицију „Балканска свита“, млади смедеревски композитор Вељко Ненадић лауреат је такмичења у Шпанији. Носилац је дипломе „Вук Караџић“ у Основној школи „Доктор Јован Цвијић“, а од ове школске године ученик је Средње музичке школе „Коста Манојловић“.

Почетком ове године поново је стигла одлична вест, овај пут из Сједињених америчких држава: **Вељко Ненадић**, млади, петнаестогодишњи композитор и пијаниста из Смедерева, ученик првог разреда Средње музичке школе „Коста Манојловић“, још једном је освојио прво место на значајном светском такмичењу младих композитора Златни кључ (Golden Key Piano Festival Composition Competition) за клавирску композицију *Дунавска рапсодија*. Победо је у вишој сениорској категорији од 15 до 18 година. Вељко је био најмлађи у својој категорији, што још више даје значај овој победи. Победничка композиција је комбинација класичне, џез и наше традиционалне музике.

Брамс, Малер и... Вељко

Млади композитор Вељко Ненадић први пут је прошле године победио на Међународном такмичењу композитора Златни кључ. Награђен је за дело *Балканска свита*. Награда му је уручена средином прошле године у Бечу. То је светска престижица музике, бити у том граду сан је сваког музичара.

„Победом на Међународном такмичењу младих композитора Златни кључ у Америци, у конкуренцији јуниора, добио сам прилику да свирам и примим диплому и медаљу у једној од најстаријих и најславнијих дворана у Бечу Ehrbar Saal, у којој су свирали Јоханес Брамс и Густав Малер. Учествовао сам на рециталу светских младих композитора и извео своју композицију *Балканска свита* која је одушевила све присутне гледаоце. Мени је било уживање да свирам на тако добром клавиру и у веома акустичној дворани, био сам потпуно опуштен и мислим да сам дао свој максимум!“

Осим ових награда у Америци, прошле године добио је још једну, овога пута за *Византијску игру* на такмичењу у Шпанији. На Конкурс је стигао деведесет осам композиција из шеснаест земаља света, међу којима су САД, Шпанија, Велика Британија, Италија, Мексико, Румунија и друге земље. Карактеристика овог такмичења јесте да жирија нема, већ да сами композитори гласају.

У конкуренцији са професионалцима

„Освојио сам прво место на Четвртм такмичењу композитора клавирских композиција Fidelio Musica. Организатор такмичења је Компанија са истим именом из Шпаније, која продаје нотни материјал у дигиталном и штампаном облику, а такође, продаје и компакт дискове, углавном, класичне музике. На овом такмичењу додељено је само шест награда.“

Биографије осталих награђених аутора потврдије су значај Николиног успеха јер је реч о професионалним музичарима. Рецимо, друго место је освојио Гери Медисон из САД, који је био директор неколико опера у Америци, радио на два универзитета, свирао у Карнеги холу, сарађивао са бројним звездама као што су Лучано Павароти, Роберта Флек, Блонди... Трећи је био Шпанац Франциско Фиеро који има 27 година. Са двадесет је завршио Козерваторијум у Мадриду. Свирао у највећим дворанама у Шпанији и свету.

Музиком осваја свет: Вељко Ненадић

„Композицију *Византијска игра* која је награђена у Шпанији, компоновао сам почетком прошле године. Направљена је под јаким утицајем српске и византијске музике. Код мене све композиције настају на сличан начин, седнем за клавир и свирам, а идеје долазе саме по себи. У компоновању ми доста помаже и слушање друге музике.“

Композитор - вуковац

Вељко је интересовање за музику показао када је био у трећем разреду основне школе. Прву композицију, *Божићни валцер*, написао је у десетој години, две године касније истом композицијом освојио је прву награду на Фестивалу у Земуну, а наредне године на истом такмичењу прву награду добио је за своју *Сонату*.

„До сада сам компоновао петнаестак композиција, махом за клавир, али имам и неколико оркестарских. Једна од њих, *Stonehenge*, освојила је прво место на Републичком такмичењу младих композитора Федемус у Београду.“

Вељко Ненадић је, као носилац дипломе „Вук Караџић“, завршио Основну школу „Др Јован Цвијић“, а такође и Основну музичку школу, Одсек клавир. Због велике љубави према музици уписао је само Средњу музичку школу „Коста Манојловић“. Тиме је одредио свој пут у будућности. Велика му је жеља да упише композицију на Музичкој академији, а можда и клавир.

Драган Павловић

DANONE SOLAR

UVEK NA SUNČANOJ STRANI !

UŠTEDA ENERGIJE • ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE • ŠIROKA PRIMENA

- SOLARNI KOLEKTORI-TOPLA VODA
- SOLARNI KOLEKTORI-VAZDUŠNI
- SOLARNI KOLEKTORI-VAKUUMSKI
- SOLARNI PANELI-STRUJA
- TOPLOTNE PUMPE
- PRATEĆA OPREMA

Šalinačka bb 11300 Smederevo
 Tel: +381 26 611 705, Fax: +381 26 611 382
 Kraljice Natalije 43, 11000 Beograd • Tel: +381 63 20 44 77
 Email: office@danonesolar.co.rs • www.danonesolar.co.rs

Ангро

Није Смедерево одувек било слепо железничко црево.

Некада су са ње у свет одлазили прозводи овдашњих сељака. Ево фотографије која је, негде пре Другог великог рата, сачувала тренутак једног таквог дана.

Шта ли је у овим батарама? Можда грожђе смедеревка коју је и Беч волео?

Шта је - да је, продавало се **ангро**, онако како бисмо и данас волели. Да може.

А радовали бисмо се и да нам возовима стижу руда и кокс за Железару.

Ангро.

J.T

-Ugradnja auspuha
"VLAJKOVIĆ"
sa garancijom do 36 meseci

Petrijevski put bb (Jasenak), Smederevo
026/4715-575, 063/250-058, e-mail: renger@krstarica.com

ALTO D.O.O.
AUTO DELOVI

UL. SRPSKIH SOVJETA 3
11300 SMEDEREVO
Tel.: 026/ 617 539; 617 833

*30 година златарске традиције
за вечност Ваших успомена*

Вујошевић
КУЋА ЗЛАТА И САТОВА

Кнез Михајлова 1-3, Смедерево, тел. 026/613-902
www.vujosevic.rs

Културно добро од изузетног значаја у фондовима смедеревске библиотеке

Уређује: Драган Мрдаковић

Штампана књига има своју дују и бојашу историју. Она представља библиотечку део културне историје сваког народа. У Републици Србији бројна о старом и рејској штампованој српској књижи рејилише се Законом о старом и рејској библиотечкој грађи. Њиме се пројисује која библиотечка грађа се сматра старом и рејком, или рејком, и одређују се критеријуми за њену каталогизацију.

Пише: Марина Лазовић

Народна библиотека Смедерево је једна од ретких популарних библиотека у Србији која поседује богат фонд старе и ретке библиотечке грађе, и која се о њему ваљано брине тако што се бави заштитом, очувањем и презентацијом ове посебне грађе.

Културно добро од изузетног значаја

Стару и ретку грађу проглашену за културно добро од изузетног значаја за Републику Србију чине 18 ћириличних књига штампаних до 1800. године и 3 књиге на страним језицима штампане до 1700. године. Најстарија књига на ћирилици у фондовима Народне библиотеке Смедерево је „Стематологија: изображење оружја илиричких“ Христора Жефаровића, даровитог гравера и зографа. Публикација се датира 1741. годином, отиснута је са 28 бакорезних плоча и садржи гравире светитеља, владара и грбова средњовековне Европе. Објављена је у Бечу, у штампарији Томе Месмера. Кулпена је од свештеника из Војводине Ж. М. Ђукића.

Поред „Стематологије“ у књиге од изузетног значаја за Републику Србију спада „Граматика“ Мелентија Смотричког из 1755. године, „Буквар“ Захарија Орфелина из 1767. године, „Канони на осам гласова“ Теодосија из 1776. године, „Описаније старог града Ијерусалима“ Симона Симоновића из 1781. године и т.д.

Најстарија књига на страном језику у фондовима Народне библиотеке Смедерево је „Comedia di Dante Aligieri con la nova esposizione di Alessandro Vellvtello“. Публикација се датира 1544. годином, текст је на италијанском језику. Објављена је у Венецији, има 431 страницу и богато је илустрована. Хрбат и углови су од коже, на хрпту је златотисак са именом

аутора. Припадала је Милану Јовановићу Стоимировићу. Годином 1626. се датира књига „Il Goffredo overo Giervsalemente“ аутора Торквата Тасоа. „Biblia sacra“ је вредна публикација на латинском језику, штампана у Венецији 1714. године.

Културно добро од великог значаја

Стару и ретку библиотечку грађу проглашену за културно добро од великог значаја за Републику Србију чине 464 књиге и 21 наслов периодике штампан од 1800. до 1867. године.

У ову групу књига спадају „Физика“ Атанасија Стојковића из 1802. године, „Историја о разоренији последњем светог града Јерусалима“ Вићентија Ракића из 1804. године, „Приче“ Јована Мушкатиновића из 1807. године, „Љубомир у Елисијуму“ Милована Видаковића из 1817. године, „Писма Доситеја Обрадовића“ из 1829. године, „Милош Обреновић“ Вука Стефановића Караџића из 1828. године и т.д.

Када је у питању периодика, настарији годишњак у фондовима Народне библиотеке Смедерево је „Ружица“ из 1828. године, једини сачувани примерак из те године у Србији. Најстарији часопис је „Летопис Матице српске“ из 1828. године, а најстарији новине су „Новине српске“ из 1842. године.

Легат др Леонтија Павловића

Године 2013. Народна библиотека Србије, овлашћена од стране Министарства културе и информисања Републике Србије за питања старе и ретке библиотечке грађе, на захтев Народне библиотеке Смедерево донела је одлуку о проглашењу легата др Леонтија Павловића, који је власништво Народне библиотеке Смедерево, за културно добро (Одлука је објављена у Службеном гласнику бр. 2/2014).

У организацији Министарства културе и информисања Републике Србије и Народне библиотеке Србије 14. фебруара ове године у галерији Народне библиотеке Србије отвара се изложба двадесет библиотека-легата који су проглашене за културно добро Републике Србије од великог значаја. Једна од учесница изложбе је Народна библиотека Смедерево, која ће представити легат др Леонтија Павловића.

Др Леонтије Павловић (1914-1997) је био научни саветник, теолог, историчар уметности, публициста, који је живео и радио у Смедереву, граду ком је посветио и оставио свој обимни научни рад. Историографска, архивска и археолошка истраживања омогућила су му да напише и објави 28 монографских публикација, 67 чланака у зборницима, више од 300 чланака у периодичи. Средиштем његових истраживања су била историјска, културна, привредна и друштвена кретања у Смедереву и Смедеревском Подунављу. Писао је о становништву града и околине, развоју школства и просвете, старим занатима, тврђавама, деспоту Ђурађу и његовој породици, и т.д. Једна од најзначајнијих књига је свакако „Историја Смедерева у речи и слици“ из 1980. године, а ту су и „Књига у смедеревском крају у 19. веку“ из 1974. године, „Вук Стефановић Караџић и Смедерево“ из 1982. године, „Смедерево и Европа“ из 1988. године... Своју вредну и богату библиотеку др Леонтије Павловић је 1991. године поклонио Народној библиотеци Смедерево. Његов легат се чува у специјалним ормарима, стручно је обрађен и класификован према међународним библиотечким стандардима.

Електронски регистар

Стара и ретка библиотечка грађа уписује се у Регистар културних добара Републике Србије, у складу са Законом о старој и реткој библиотечкој грађи.

Народна библиотека Смедерево Решењем о „Одређивању библиотеке које обављају послове од општег интереса у заштити старе и ретке библиотечке грађе“ спада у мали број библиотека на територији Србије које активно, уз Народну библиотеку Србије и Матицу српску из Новог Сада, учествују у формирању електронског регистра старе и ретке библиотечке грађе као културног добра од изузетног значаја у Републици Србији. У 2013. години у регистар је унета сва стара и ретка библиотечка грађа проглашена за културно добро од изузетног значаја из фондова Народне библиотеке Смедерево.

DE LA COMEDIA DI DANTE
ALIGIERI PRIMO
CANTO DELLA PRIMA
CANTICA DETTA INFERNO.

El mezo del camin
di nostra uita
Mi ritrouai per una
selua oscura;
Che la diritta uia era smarrita:
E quanto a dir qual era, è cosa dura
Ella selua seluagzia et aspra e forte;
Che nel pensier rinoua la paura.
Tanto è amara; che poco è più morte:
Ma per trattar del ben, ch'io ui trouai;
Dirò de laltre cose, ch'io uho scorte.

Hauendo noi, oltre a la prefazione, e la uita et i costumi del poeta, ancora il sito con la forma e la misura dogni uersu, e particolar parte de lo Inferno descritto, Verremo hora (Come far esser conueniente cose) a la prefazione del testo cominciendo dal presente primo canto de la prima cantica nominata Inferno da questa Latina dizione Infra, che significa di sotto. Nel qual primo canto esse poeta finge essersi nel mezo del corso de la uita humana, e nel tempo de la notte (quando la diritta uia era da lui smarrita) ritrouato in una

oscura selua, E che uscito di quella sul for del di, e giunto al piede d'un colle, uide (guardando in alto) le sue spalle già uestite de raggi del sole, perche, ripostosi alquanto, si mise in uia per uolter salir sopra di quella, Ma impedito (quasi al cominciare de l'erta) da tre diuersi fiere, che li uietaron la salita, e faccendolo rouiar al fondo ne la oscurita de la selua, finge esser uenuto al suo seccorso Virgilio, alqual domandato aiuto contra de la lupa, luna de le tre fiere, esse Virg. dopo lungo sermone, li dimostra la pessima natura di tal fiera, e come uolendo campar di quel seluaggio et oscuro luogo, conuenirli tener altra uia di quella, che haueua preso del colle offerendosi per guida, e promettendo di condurlo prima per lo Inferno, poi per lo Purgatorio, et ultimamente di lasciarlo con Beatrice, che lo condurrà al cielo. Laqual offerta accettata da lui con richieste che la uolesse effiggiare, si misero in camino. Comincial testo adunque così, Nel mezo del camin di nostra uita Mi ritrouai e cet. Ma per non lasciar alcuna cosa dubbia a dietro, prima che neghiamo a la prefazione di quello, diremo ancora, esser cosa monisfilla che la uita, secondo lo stile di molti altri poeti, parte questa sua prima cantica in tre parti, prefazione, inuocazione, e narratione, come chiaramente ueggiamo ancora che fa le due seguenti, E la inuocazione ognun uede intendere esser dopo il principio del secondo canto, et in questi uersi, O Muse, o alto ingegno, o mente, che scriuisti, e cet. Ma doue la prefazione, e la narratione cominciano, sono state de gli scissori uarie opinioni, perche alcuni hanno detto li primi due canti esser in luogo di proemio, e che nel principio del terzo comincia la narratione. Altri hanno inteso la prefazione esser nel presente primo canto, et in questi uersi, Ma per trattar del ben ch'io ui trouai, Dirò de laltre cose ch'io uho scorte, E la narratione nel seguente uerso, Io non se ben ridir, comio uentrài, E questi si mouono con qualche miglior ragione. Nondimeno, e ne luno e ne laltro modo, quando fissi, si uerrebbe a preuertir l'ordine, perche nel primo la inuocazione sarebbe contenuta ne la prefazione, e ne laltro uerrebbe ad esser nel proceder de la narratione, ilqual inconueniente non è da essistimare in un tanto poeta. Ma se diligentemente consideriamo ne lre allegati uersi uedremo, che propone solamente uoler dire, non del bene che trouò ne la selua, ma de laltre cose che uho scorte, le quali, come uol inferir, non son bene, per uenir a trattar poi di quel tal bene che io trouò, e che uedremo esser la uera prefazione non solamente di questa pri-

A

Данієсове комедије из 1544. године

Смедеревска Библиотека је власник јединог примерка „Ружице“

Бирилична књија „Знаменија патријаршијска“

Лазар Џамић ЦВЈЕЋАРНИЦА У КУЋИ ЦВЕЋА

Понекад, човек мора да себе помери из средине у којој живи, или чак да свој живот „пренесе“ у другу земљу, не би ли увидео право стање менталитета свог народа. Лазар Џамић је то урадио, не поштујући сентенцу „Не окрећи се сине“, понео цело Смедерево у свом погледу, и угнездио га дубоко у срцу. У Лондону је, након неког времена, спознао да ће неке ствари у Србији, „заувек остати само наше, на нашу срећу и на нашу несрећу.“ Али, сагледавати нашу стварност, кроз призму легендарног италијанског стрипа, „Алан Форд“, потпуно је неочекиван, генијалан приступ српској (ex YU) свакодневици. „Фордовска“ поетика је невероватно „прилепљена“ за сваки дан који ми овде живимо. Примила се, пустила корење, расте и преживљава са нама. „Та свакодневна надреална и фарсична поетика живота нашег насушног један је од великих разлога за такав јединствени успех Алана форда код нас. АФ је ментални рођак нашег живота.“ Стрип Алан Форд је надреалан, фарсичан, сатиричан, ирационалан, нелогичан, запањујућ, и као такав сасвим нормалан за нас, Балканце. Он је „роман у карикатури“.

„За почетак, природно стање Групе ТНТ је перманентни хаос и иританост, свако се 'истреса' на свакога - изузев на Алана - свако се брине само о својим интересима, ништа не функционише, свако је остављен да се стара о себи и да производи резултате без икакве помоћи. Други су ту само као неизбежни иританти, да живот чине мучнијим и горчим. (...) А излаза нема.“ Код нас је сваки излазак из својих кућа, било којим поводом, (животарење у просечној српској породици, нећу ни да помињем) везан за директни тресак у хаос Алана Форда! Дилетанатизам, као микрооптимизам, како га назива Џамић, („Важно је да ради“... „Ма лако ћемо...“)

лепљиво је блато које спутава наше кораке, присиљавајући нас да се задовољавамо малим резултатима, да смањујемо своја очекивања, да сахрањујемо своје Снове. „Дилетантизму не треба наука, знање, факултети и специјалисти. (...) У дилетантизму нема специјализације, сви раде све – или се бар труде. Због тога, дилетантска друштва имају проблем са стручношћу, са знањем, али их, истовремено, није баш много брига за то.“ Свесно или несвесно, и ми који смо читали АФ и они који нису, сви га живимо, сваког тренутка. „Алан Фордовци крпе све: своја одела, своја транспортна средства, своје антикварно оружје, своја решења ситуација. Све је само бескрајни крпеж, произашао из недостатка избора и млитавог осећања мисије.“

Признајем, као „аланфордовка“, имала сам одређену дозу неповерења према „Цвјећарници“ - „Ништа не вјерујем, док не видим!“ - међутим, препоручујем Вам, да храбро уђете у ову маштовиту, мудро саграђену „Цвјећарницу у кући цвећа“, и пажљиво је „разгледате“. Схватићете, „далаче било би згодно“, да треба да урадите све што је у Вашој моћи да брзином светлости „искочите“ из свог, личног „Алана Форда“.

Само, молим Вас, пазите да се не сундарите са Бројем 1!

Мошо Одаловић ГДЕ ЈЕ ЛАМПИНО ДЕТЕ

Мошо Одаловић, српски песник за децу и младе, сликар, илустратор, калиграф, непрестано ниже награде својим Богом даним талентима. Ове године, добитник је традиционалне Вукове награде за 2013. годину, коју Културно-просветна заједница Србије додељује јубиларни, 50. пут за изузетан допринос развоју културе. „Џин који пише песме“, освојио је најзнаменитије признање. Своју прву песму објавио је у петом разреду основне школе, а прву књигу, збирку песама, 1974. године. Добитник је више награда: Невенове, Забавникове, „Златног кључића“ Града Смедерева, Златног Гаше, Новосадског Звонца популарности, Горанове плакете, Грачаничке повеље, а носилац је и „Змајевог штапа“ - почасне награде Змајевих дечијих игара.

„Где је лампино дете“, књига песама и краћих прозних записа, добитница је јубиларне, 30. по реду, књижевне награде „Политикиног Забавника“, 2008. године. Мошо Одаловић, као једно јединствено, „неизлечиво дете“, са невероватним стваралачким вештинама, запрепашћује свет одраслих, мудростима невиног дечијег Света, који нема и никада неће имати граница:

„Тамо, у оно доба, кад није било струје,
крену дечак Небом да звезде препакује!

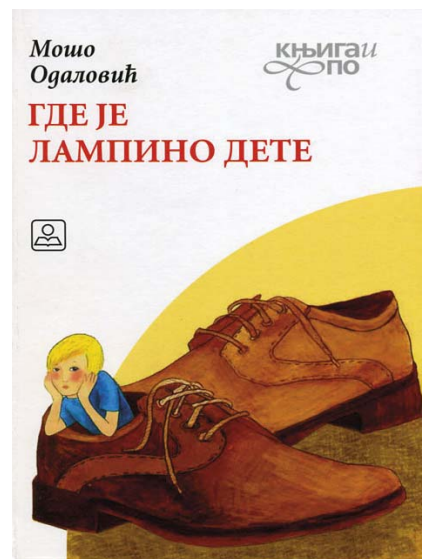
Ову ћу у вр' крова, а ону сред дво-ришта...

Лаку ноћ, густа ноћи, и мрачна чудишта!

Мајка му рече: Немој!

Ти си лампино дете!

Помериш једну звезду, лаку ноћ, читав свете...”

Одбијајући да одрасте (рекла бих да је то једини Дар којег човек може целог живота да задржи, само да хоће, јер нико му га не може на силу отети!), Мошо ће поправљати низбрдицу, јер има „једно брдо вишка“, жадајући се искрено, из дубине дечије душе „Како ме баба лаже“, али и „Како ме деда лаже“. Доказујући да је у животу сваког детета, безусловна и вечна само једна Љубав, он као нико на Планети, испевао је најдирљивију и најистинитију песму о Мајци, са тако неописиво нежном, ванвременском љубављу:

„Родити, подојити, повити, покрити, прићи, обићи, опет подојити; стално је ту, нећеш се прехладити – мама је глагол од глагола радити. Доручак, ручак, ужина, вечера, двадесет слатких, пет без шећера; минут надокнадити, несаницу за-радити -

мама је глагол од глагола радити.“

А опет, то горостасно, маштовито, насмејано „лампино дете“, брани свој безгранични Дечији свет од строгоће родитеља, својим особеним, оригиналним песничким Гласом, дајући „сасвим разуман“ савет својим несташним вршњацима:

„На родитеље утичи док су мали.

Кад одрасту, не можеш им ништа.“

А Ви, драги Читаоци? Јесте ли Ви били разиграна, враголаста Лампина деца? Жао ми је ако нисте. А верујем и Моши. Молим Вас, исправите грешку, и то одмах!

Прејоручује: Сања Ж. Негелковић

На добре ствари се човек лако навикне

Милош Николић је рођен 21. новембра 1983. године у Смедереву. Основну школу "Димитрије Давидовић" и Техничку школу завршава као ђак генерације. Жеља за знањем одводи га у Нови Сад, на Факултет техничких наука, смер рачунарске науке и информатика. Студије завршава 2008. године као најбољи студент у генерацији са просеком 10. А потом...

Након дипломирања...

... желео сам да се бавим научно-истраживачким радом у области рачунарских наука. Две и по године провео сам као асистент-истраживач на катедри за Примењене рачунарске науке Факултета техничких наука у Новом Саду. Упоредо сам похађао докторске студије на истом факултету, а с обзиром на мизерне плате које су тада биле на факултетима, а и још увек су такве, додатно сам зарађивао као сарадник програмер у једној новосадској софтверској компанији. Од 2010. године сам на докторским студијама у Швајцарској.

Бавити се науком у Србији...

... Сизифов је посао. Пробао сам. Провео сам две и по године на факултету и на крају био разочаран, пре свега системом образовања и односом државе према науци, али и чињеницом да је диплома данас код нас потпуно обезвређена. Био сам незадовољан, осећао сам да могу да пружим много више, али сам при том био беспомоћан да променим неке ствари око себе.

Негде у пролеће 2010. године доносим одлуку да наставим са стручним усавршавањем у иностранству. Разлог више био је и то што сам у септембру те године неизбежно морао да идем у војску, што сам сматрао чистим губљењем времена... Да иронија буде већа, војска се укидала пар месеци након тога... Одлучујем се за одлазак на Федерални политехнички институт у Лозани (École polytechnique fédérale de Lausanne – EPFL), тада и данас најбољу научно-истраживачку институцију из области рачунарских наука у Европи, међу двадесет у свету, и од септембра 2010. године сам ту на докторским студијама.

Одласком у иностранство желео сам да се у потпуности посветим истраживачком раду. Сматрао сам то као један нови изазов, не само у професионалном, већ и друштвеном смислу: нова земља, другачији менталитет људи и непознат језик с обзиром да се Лозана налази у француском говорном подручју. На срећу, приликом доласка у Швајцарску супруга и ја смо неколико првих месеца провели у дому Смедереваца који живе у Женеви. Они су нам много помогли око смештаја и прилагођавања.

Када смо одлазили...

... понели само оно најосновније, водећи се оном „шта ако се не снађемо па морамо све то да враћамо“. Ипак, знали смо да не идемо на

Николићи

крај света и да ћемо често долазити у Србију. Наравно, одласком није избрисана и успомена на најближе, родбину, пријатеље и град Смедерево. Напротив. Захваљујући интернету и друштвеним мрежама данас је много лакше комуницирати и бити информисан о свему што се дешава у земљи, па често и немам осећај да се налазим негде далеко. И мајка ми каже да се чешће чује са мном сада, него док сам студирао у Новом Саду. Додуше, временом се накупило и доста ствари које нас везују за Србију... Ево, на пример, за последњи рођендан сам на поклон добио шољу са мотивима Смедерева, рад сликарке Наталије Карић. У кући је обавезно и домаћа ракија. Њу поносно служим пријатељима-иностранцима.

Сада, након три и по године provedене овде, могу рећи да је моја одлука у потпуности била исправна. Ниједног тренутка се нисам покајао, чак ми је понекад жао што се на тај корак нисам одлучио много раније.

Овде у Лозани живим...

... са супругом Миленом, она је дипломирани инжењер електротехнике и рачунарства, и сином Андрејом који нам се родио 2011. године. Запослен сам на институту као асистент-докторант, то јест студент докторских студија, супруга ради као програмер, а клинац иде у вртић, учи језик и полако се уклапа у средину. Мало слободног времена које имамо углавном проводимо заједно. Волимо да путујемо и обилазимо интересантна места, упозна-

јемо локалне обичаје јер на тај начин боље упознајемо земљу у којој живимо.

Док сам живео у Србији хоби ми је био прављење ракије и вина. Имали смо један стари виноград на Царини у коме сам проводио своје слободно време. То је једна од ствари која ми овде недостаје. Тренутно је тешко достижна, али остаје као сан да ће се једног дана и остварити.

Живот у Швајцарској је једноставан

Људи имају потпуно другачије погледе на свет јер нису оптерећени egzистенцијалним проблемима. Умеју да се опусте. Нешто што се код нас дешава само Првог маја, овде је уобичајена појава сваког викенда. Лети су излетишта препуна породица које уживају у природи, док зими одлазе на ски-викенде. Свакако да у свему томе удела има и висок животни стандард. На добре ствари се човек лако навикне, па смо тако и ми брзо прихватили њихова правила игре а да тога нисмо ни били свесни. То приметимо тек када одемо негде ван Швајцарске. Онда тек схватимо колико су људи овде заправо дисциплиновани у саобраћају – подразумева се да испред пешачког прелаза морате стати; колико брину о економији своје земље – Швајцарац ће увек купити made in Swiss производ, чак и ако је знатно скупљи; колико је чувају

„Оно што ме дефинитивно подсећа на Смедерево су виногради...”

– прерађују осамдесет посто отпада који се може рециклирати... Нису они постали такви од рођења, већ их је систем научио томе. Ако дивљаш на аутопуту добићеш казну јер се свуда налазе камере. Ако не сортираш отпад добићеш казну јер постоје инспектори чији је посао да проверавају кесе са ђубретом... Свако има своју улогу у друштву и све једноставно функционише.

У Швајцарској живи много странаца, у Лозани их је близу половине, па се на сваком кораку могу видети утицаји разних култура и религија. Градови су уређени, ни трага од паса луталица, имају много зелених површина, не постоје градске аутобуске станице већ се за путовања користе искључиво возови који заиста раде као швајцарски сат. Наравно, не треба генерализовати, Швајцарска није савршена земља, али на крају дана, када се подвуче црта, са свим негативним стварима се итекако може лепо живети.

Ако бих морао нешто посебно да издвојим...

... онда је то њихов однос према туристичком потенцијалу земље. Пуно улажу у своје културне и историјске знаменитости, имају мноштво музеја, очуваних средњовековних здања... Труде се да промовишу оно по чему су познати, можете да посетите фабрике чоколаде или гледати како се праве чувени швајцарски сиреви... На најбољи начин користе лепоту своју земље. Мноштво је места за излете и рекреацију, за шетњу планинарским стазама, за уживање у бањама или зимским одмаралиштима...

Понекад се запитам шта то нама недостаје да тако нешто применимо и у Смедереву? Туристичких потенцијала итекако имамо, али очигледно не унемо да их искористимо на прави начин. На пример, ја никада нисам био у могућности да посетим вилу Обреновића. Зашто? Зар није могуће отворити капије за посетиоце,

осмислити занимљиве садржаје који ће привући туристе, наплаћивати улазнице и од тога се финансирати. Не, боље је да вила стоји затворена и да пропада. Новац, наравно, јесте битан у читавој овој причи, али не и пресудан. Најбитнија је воља људи и државе да промене нешто. А тога код нас, нажалост, још увек нема...

Лозана је универзитетски град космополитског духа...

... на обалама Женевског језера, односно језера Леман како се локално назива, са предивним погледом на француске Алпе. У њој је и седиште многих мултинационалних компанија. Ту је и светски олимпијски комитет. Недавно је реновиран олимпијски музеј који на импресиван начин приказује историју олимпијских игара. Лети бројне плаже, уређена шеталишта и марине пуне бродова стварају утисак да сте на мору.

Лозана је главни град кантона Во, и суседни кантон Вале представљају најпознатије винске регионе у Швајцарској. Оно што ме дефинитивно подсећа на Смедерево су виногради у облику каскадних тераса на падинама изнад језера, у непосредној близини града, у области Лавоа. Они су права атракција многим који желе да посете старе винске подруме, шетају уским и стрмим сеоским улицама, пробају локално вино и уживају у предивном погледу на језеро. Виногради су од 2007. године уврштени у списак места светске баштине под заштитом УНЕСКО-а.

И супруга и ја желимо...

... да останемо да живимо овде или у некој од земаља западне Европе. Планирам да наредне године докторирам и да након тога наставим да се бавим научно-истраживачким радом. За сада, повратак у Србију је мало вероватан.

Мада... Никад се не зна...

LETO JE VEĆ POČELO!

GRČKA • TURSKA • CRNA GORA • ŠPANIJA • EGIPAT • TUNIS

- **PROLEĆNE TURE**
PO PROMOTIVNIM CENAMA
- **DIREKTNA REZERVACIJA**
AVIO KARATA ZA CEO SVET
- **AUTOBUSKE KARTE**
ZA EVROPSKE GRADOVE
- **HOTELSKI SMEŠTAJ**

• **SPECIJAL: PRAG**
3 NOĆENJA+ BUS SAMO **99**eur

026/41 000 96, 46 45 820 • eldoradosd@open.telekom.rs • www.eldorado.rs

Комплетна бригаа за будуће маме

Гинеколошка ординација Swissmedica остала је доследна у увођењу новина у нашем граду. Овај пут, на радост будућих мама, могу се похвалити да су почели да раде одређене интервенције које се раде само у великим центрима попут Београда, Новог Сада и Крагујевца.

Труднице код којих је индикована дијагностика евентуалних аномалија код плода, од сада могу узимањем плодове воде и у овој ординацији да ураде **амниоцентезу**. Новина је и то да у случајевима где је потребна изузетно рана дијагностика евентуалних аномалија код плода, као и одређивање пола детета, узимањем хорионских ресица трудницама се може урадити такозвани **CVS**, или **биопсија хориона**.

И ту није крај новинама. У гинеколошкој ординацији Swissmedica урадиће вам тест **NYFTY**, који је потпуно без ризика за мајку и плод с обзиром да се ради искључиво узимањем венске крви мајке и одређивањем генетике плода, те се на тај начин долази и до откривања евентуалних аномалија (trisomija) код плода. Анализа крви се обавља у специјалној лабораторији у Данској, где

се материјал шаље на анализу, а резултат се добија за 14 дана. Тест се ради од десете недеље трудноће и – ово треба упамтити – потпуно је без ризика и за мајку и за плод.

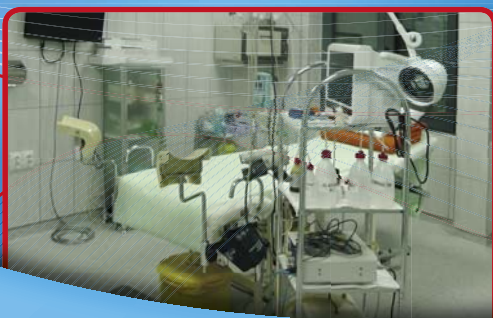
Драгим суграђанкама Swissmedica у сарадњи са Delta Generali осигурањем нуди заједничку бригу о њиховом здрављу. Осигурање обухвата комплетан систематски преглед, са прегледом и UZ груди. У случају откривања било каквих сумњи за преканцерозне или канцерозне промене на женском гениталном тракту или грудима добијају се све потребне анализе и прегледи типа мамографија, одређивање тумор маркера из крви, консултација онколога... Све то је покривено овим осигурањем и пацијенткиња прегледе не плаћа у приватним здравственим установама које су у нашем систему. Без чекања, без одуговлачења, у што је могуће краћем року добија се дефинитивна дијагноза и одмах предузимају одговарајуће мере. Јер је то циљ ове врсте осигурања. Притом пацијенткиња може да бира у којој ће приватној здравственој установи обавити прегледе који су јој препоручени и потребни. За ту услугу месечно се издваја по хиљаду динара, на годишњем нивоу.

SWISSMEDICA

- Amniocenteza • Rano određivanje pola – CVS
- NIFTY test – od 10 NG • Office hysteroskopija
- HSG - prolaznost jajovoda
- Ultrazvuk u kućnim uslovima
- Bračni sterilitet - dijagnostika i lečenje
- 4D ekspertski ultrazvuk
- Ultrazvuk dojke • Video kolposkopija
- Kompletna laboratorija i sve vrste briseva
- Sve vrste intervencija-laser • Serklaž

**SVE TO 7 DANA U NEDELJI
OD 00-24h**

Vuka Karadžića 11/1 11300 Smederevo | Dr med. M. Georgijevski | Specijalista ginekolog-akušer-citolog
Tel: 026/ 612 663 Fax: 026/ 645 600 | Mob: 062/ 578 012 | E-mail: swissmedica@gmx.ch

Др Декси

Морам, народе, одмах да вам причам. Ево!

Био један малерозни Урош. А кад прича овако почне схватате колики је његов проблем. Он је увек желео све најбоље, али се то најчешће претварало у све најгоре. На пример, једном се попео на витрину да дохвати чашу на највишој полици, али је онда нешто пукло и чаша је сишле доле... Мислим, све су чаше падале и поразбијале се. А он није хтео то! Или, лепо је хтео једне зиме да се санка, да се спусти низ улицу, да ужива у зимским радостима, гурнуо се санке, скочио на њих али су оне отишле право у једну ограду и Урош је поломио руку... А није то хтео! Онда, једном, он је само хтео да се похвали другарима како његов тата има ауто, понео и кључеве да им покаже, али их је изгубио. А то му није уопште пало на памет... Додуше, падале су му на памет неке необичне идеје јер, кад човек размисли – због чега је морао да узима кључеве, због чега није лепо сео на санке, због чега му је требала баш чаша са највише полице? Размислите. Најбоље намере се лако могу претворити у проблем. Ево рецепта који сам му дао.

*Невоља одасвуд вреба,
ко не пази – куку њему,*

*све се зачас лако збрка
и ето нас у проблему!
Свашта може да се деси...
Свашта може, ал' не мора.
Треба само пажљив бити...!
У томе је, ето, фора...*

А и ова прича је занимљива.

Била једна Мина која се звала Мирјана, али су је звали Мина јер је била фина. Једном је дошла код мене са избиљним проблемом: „Докторе“ – рекла је одмах пошто је рекла добар дан – „мало сам збуњена. Гледала сам један стари филм и видела да у њему ни једна девојчица не носи фармернице, а данас их све девојчице носе. Или, данас и дечаки имају дугу косу, само што не плету кике и везују реп, само неки одрасли везују. И девојчице носе исте патике као и дечаки, а неки дечаки, то сам видела, носе минђуше као и девојчице. Да ли је то мало шашаво, шта мислите? Ја мислим да тако можемо да се збунимо па да не знамо ко је дечак а ко девојчица.“ Ето, то је тај Минин озбиљан проблем. Знаш, неко ће рећи да то уопште није разлог за бригу, али се она ипак забринула што значи да је проблем озбиљан. Ево како сам га ја решио. Овим рецептом.

*Девојчице и дечаки
облаче се данас слично,*

otvoreno

Dr
Dexy

*оно што их разликује
то је, ипак, нешто лично!
Не мисли да изврдавам
ове мушко-женске теме!
Све разлике биће јасне
када за то дође време!
Уф!*

Баш тако – уф!

На реду је прича о проблему са којим сам се и ја сретао када сам био дете, а видим да се ни до данас ништа није променило. И данас се дечаки и девојчице стиже да се пољубе, чак и онако другарски, у образ, као да честитају рођендан или тако нешто. Одмах мисле да ће неко да им се руга. А да питате тог неког ругача да се и он пољуби са неким, исто би се стидео. А, у ствари, није проблем у пољупцу већ у збуњености. Некако никад нисмо начисто шта тај пољубац значи. Када вас пољуби мама, стрина (а стрине много воле да љубе да децу), деда, тата... то су све родитељи и рођаци и они вас љубе јер ваас воле као ћерку, унука, рођака, сина... Међутим када девојчицу пољуби неки дечак, или дечака нека девојчица, е ту се човек обавезно запита шта то значи. Јер такав пољубац може да значи другарство, а може и неку заљубљеност... Мада и не мора... Али – може... Чак и ако је био само рођенданска честитка... Ето, зато сам причу почео са уф јер су такви пољупци увек загонетни. Чак ни ја који познајем свакојаке дечје проблеме, за њих нисам пронашао неки лековит рецепт. Додуше, имам један али не знам да ли је делотворан. Ево вам, ако вам некада затреба, па пробајте. Али ми обавезно јавите да ли вам је помогао да разумете тај збуњујући пољубац. Живо ме интересује.

*Пољубац у образ један
малчице да збуну може!
Зашто? Како? Љубав? Шала?
Питања се тешка множе!
Забављање ил' другарство?
Шта ту јесте а шта није
не знам тачно, јер одговор
у твоје се срцу крије!*

*Ето, народе. То је за овај пут. Поново
се читамо у септембру.
Ћао!*

Ваш доктор Декси

Дете, игра и родитељ

Да ли смо се ми старији некад зајигљали ишта је то ишта и колико значи дејство? Да ли схватамо да и нама ишта недостигаје? Схватамо ли да је животи ствари смислена или бесмислена ишта за нас који ми-слимо да смо одрасли?

Пише: Слободанка Радосављевић

Понашање детета често зна да нас нервира, да нам смета. Сметају нам играчке о које се спотичемо по соби, у дворишту, остави, подруму... Питамо се кад ће већ једном да одрасте па да буде реда у кући. Паметни и искусни људи кажу – тешко кући у којој влада савршени ред, а благо кући у којој се чује деји смех и плач.

Покушајмо заједно да се играмо.

Игра је основни облик учења детета

Она обликује његово искуство и понашање. Веома је важно да се приликом куповине играчака посаветујете читајући стручну литературу, каква играчка одговара детету одређеног узраста.

Разговор са дететом треба да тече у том смеру да је играчка његов нови друг и да ће му помоћи да порасте склапајући и расклапајући је. Тако ће дете обогаћивати своју машту, оживљавати игарчку и маштом је преображавати испробавајући своје могућности кроз задовољавање својих потреба и интересовања.

Играчку треба заједно са дететом расклопити и играти се заједно да би дете усвојило правила игре или принцип на коме ради, и слично. У ту сврху детету треба куповати конструктивне играчке, друштвене игре, слагалице, сликовнице, облике који се нижу на канапу, предмете са отворима одговарајућег облика, игре облика, боја и величина, игре опажања и памћења... Добро одабрана играчка биће покретачко средство у рукама детета за развој његове радозналости, стваралаштва, радости и задовољства.

Играчка дете васпитава са посебном љубављу

Деци причињавају радост и играчке које симболизују предмете и бића из стварног живота јер у игри улога дете ствара драмске ствартарије и маштарије – ради веома озбиљну ствар, опонаша одрасле, припрема се за живот копирајући родитеља.

Оно где никако не можете да погрешите, то је да детету дате тесто да га модификује, песак и посуднице, креде разних боја и да га свакодневно изводите напоље да трчи, скаче, виче, да гаца по барама и игра се каменчићима, пругићима... Дете треба слободно да истражује своју околину, да осети слободу у избору места и садржаја, као и начина организовања игре. Било би лепо и обо-страно корисно, да родитељ буде партнер детету у игри. Задовољство би било потпуно.

Дете се кроз игру интелектуално развија

Уз њу расте развијајући мишљење, опажање, памћење...

Код деце пред школом посебно место заузимају друштвене игре као што су домине, не љути се човече, мице, карте са сликама предмета и животиња...

Свако детет воли лопту, ауто, лутку и то треба да има у умреном броју.

Љубав према деци јача вољу, ствара, проналази и шири задовољство, гради поверење. Вапитањем са љубављу стварамо могућности за живот испуњен сигурношћу, оптимизмом, самопоуздањем и стрпљењем.

Дете треба:

- подстицати да кроз игру развија концентрацију и самоконтролу,
- усмеравати да би развијало машту и интересовање, и
- подржавати да развија стрпљење, самопоуздање, оптимизам, да се кроз игу и у игри слободно изрази.

Важно је успоставити здрав однос између детета и родитеља

Да бисте били задовољни и ви и дете обезбедите му пригодно место и кутију за одлагање играчака да само прави ред.

Родитељ детету треба да посвети време, да деле радост игре и да једно од другог примају љубав. Дете не прекидајте у причи, пружајте му пажњу без очекиване послушности, верујте му без двоумљења, опростите му грешке без казни, испуните своја обећања – играјте се заједно.

Што је игра даља од реалне ситуације, то је њен васпитни утицај већи.

Игра је важан деји посао – с љубављу му помозите му да га научи, да се припреми са за живот.

Слободан Сругић

Једанаест супер производа које углавном игноришемо

Дон Боуден, сѝручњак за обласи исхране и аутор књиѝа посвећених овом важном питању, саставио је сѝисак здравих намирница које људи морају да уѝопредјелувају у исхрани ако желе да буду и осѝану здрави, али, из неких разлога, ѝо иѝак не чине.

Пише: Верица Алексић

Истина, његови омиљени производи као што су портулак, гуава или плод гоѝија и нису тако познати целом свету, а не могу се наћи ни у сваком супермаркету. Због тога је аутор књиѝе „150 најздравијих намирница на Земљи“ кориговао свој списак, водећи рачуна да производи који се у њему налазе буду и корисни и доступни.

Ево неких од најважнијих намирница које су нам лако доступне. Колико су оне стварно присутне на нашој трпези?

Цвекла

Др Боуден је уверен да је ова врста поврћа изванредан извор фолне киселине, али и предивног црвено-пурпурног пигмента, који помаже у борби са канцером.

Како се користи: Свежа, или у салатима. Кад је подвргнемо термичкој обради, много губи од својих корисних својстава моћног антиоксиданса па је зато корисније да је користимо свежу. У руској кухињи то раде тако што њен сок додају пред само служење јела. Ако вам смета укус земље, када је ољуштите потопите је у хладну воду са мало сирћета и соли, и одставите да одстоји. Пробајте салату од нареднане свеже цвекле и киселе јабуке помешане са киселим млеком.

Купус

Богат хранљивим материјама као што је сулфорофан, органско једињење сумпора које сјајно делује на организам јер има антиканцерске ензиме.

Како се користи: Не рачунајући кувана јела, купус је најбоље користити свеж. Сеците га ситно, као за рибанац, и увек га можете додати свом сендвичу и другој храни. Пробајте, на пример, да кромпир пире помешате са свежим купусом. Пошто га има током целе године, можете га користити као салату.

Блитва

Последњих година се све чешће налази на нашим пијацама, мада је одавно веома заступљена у медитеранској кухињи. Јестив је цео лист, а по укусу је слична спанаћу, мада и она има помало укус земље па је вероватно због тога зову лисната цвекла. Без обзира на то, треба да је чешће у јеловнику јер је богата каротинаидима који су изузетно корисни за очување очног вида.

Како се користи: Од барене блитве се углавном кувају чорбе или припремају прилози који се сервирају уз рибу и кувани кромпир. Лист блитве се може и поховати, али је укусна и као салата. Коренасти део исецкајте ситније а лиснати крупно искидајте, благо послите и зачините добрим маслиновим уљем, белим луком и јабуковим сирћетом. И уживајте.

Цимет

Када је овај зачин у питању људи или га воле, или га не воле. Средине, најчешће, нема. Ипак, треба знати да ће, ако га заволите, постати ваш одани помоћник у борби против шећерне болести, као и за уравнотежавање холестерола.

Како се користи: Додајте га јелима од пиринча и овсених пахуљица, али и у кафу, веома прија. Изрендѝшите јабуку заједно са кором и зачините са мало цимета. Још ако додате и ситно сецкане орахе, добићете одличну послатицу.

Нар

Бар код нас, нар спада у екзотично воће. Можда због цене, а можда и због тога што мора да се грицка, а то је, ваљда, досадно па га се олако одричемо. И грешимо. Нар снижава крвни притисак и богат је антиоксидансима.

Како се користи: Просто, направите сок и попијте га!

Сува шљива

Суву шљиву обавезно једемо за Бадње вече. Не може бити посне трпезе без ње. И следећи пут – опет за бадње вече. Ретки ће од ње направити питу, а одлична је, јер је и сува шљива одличан антиоксиданс, а осим тога уређује столицу и јача имунитет.

Како се користи: Кувајте компоте. Додајте је свим врстама печења, скупиће сав сок и постати прави деликатес који ћете служити као прилог уз печење. Обмотајте је сувом сланином и запеците у рерни. Пробарите је кратко, напуните ољуштеним бадемом, попрскајте уљем и шећером и кратко запеците и имаћете дивну послатицу. Једите је са орасима, самлевену ако вам је жвакање проблем. Вратиће вам се само добрим.

Семе бундеве

То је најхранљивији део бундеве. Пошто садржи довољно минерала, стварно спречава да вам се организам прерано истроши и пропадне. Осим тога, семе бундеве истерује паразите из црева. И подстиче мушкост.

Како се користи: Грицкајте семенке које сте мало пропекли, можете их благо и посолити али је боље када су неслане. Можете да их самелјите или исецкате на крупно и додате салатима.

Сардине

Др Боуден их назива „здравом храном у конзерви“, пре свега зато што су богате омега 3 киселинама које смањују ниво триглицерида у крви, снижавају крвни притисак те тако смањују ризик од инфаркта. Богате су и калцијумом, а садрже и магнезијум, гвожђе, калијум, цинк, манган, бакар... Све ово је важна допуна витаминима Б групе.

Како се користе: Пре свега ивек, када то можете, изаберита сардине у маслиновом уљу. Додајте их салатима, претворите их у намаз за тост тако што ћете им додати сенф и црни лук. Правите и друге паштете од њих и састојака које волите, и тешко да ћете погрешити.

Ћумбир

На Истоку га зову – цар свих зачина! Ћумбир има јако антипално деловање, загрева и јача организам, делује против мучних свих врста и узрока.

Како се употребљава: Додајте га у чај. Зачините њиме омлет или јела са поврћем и воћем. Насекајте воће ситно, убаците у јогурт и додајте мало ыумбира, одлично ћете се ојеквити. Да би вам тесто што боље нарасло и постало растреситије, поред квасца или прахака за пециво додајте пола кашичице млевеног ыумбира.

Боровница

Добра вест је да боровница не губи своја лековита својства чак ни приликом замрзавања, и то је чини погодном за употребу у свим сезонама. Како потврђују истраживања, коришћење ових бобица током читаве године побољшава меморију, а према са знањима руских лекара, и вид.

Како се употребљава: Једноставно – једите је као свако друго воће или од ње направите свеж сок.

Бундева

Ово поврће је изузетно богато влакнима и витаминима, посебно витамином А који је одговоран за имуни систем. У последње време научници заговарају теорију да је бундева и хранљивија,

и по здравље кориснија од банане. Можда нисте знали да у већини индустријских воћних напитака базу чини сок од бундеве коме се потом додаје сок одређеног воћа.

Како се користи: Уобичајено је у нашој кухињи да бундеву једемо печену, углавном зими, или од ње правимо питу. Да ли сте пробали да је нашпикујете белим луком, испечете, печену прелијете са мало уља и послужите као слани прилог. Пробајте. Од бундеве можете правити и пудинг који ћете зачинити са мало уља, циметом и мускатним орахом. Ако овим зачинима додате и мало ыумбира, троструко сте добро учинили свом организму.

НАПОМЕНА – УПОЗОРЕЊЕ:

Пре него што почнете са коришћењем било ког биолошког стимуланса, разговарајте са својим лекаром или педијатром и затражите савет од њега. Самолечење, без лекарске контроле, може нашкодити вашем здрављу!

RASADNIK PAVLOVIC
Rasadnik Pavlovic
 www.raspavlovic.com
 www.tepihtrava.rs
 Proizvodnja i prodaja sadnica četinarā, lišćara, ukrasnog žbunja, žive ograde, ukrasnog voća i cveća
 Izvođenje radova na uređenju zelenih površina, dvorišta, žardinjera
 Veliki izbor sadnica četinarā visine preko 2m
 Kolarska bb 026/661-040 063-77-63980
NOVO! TEPIH TRAVA

Video nadzor
ALARM ZA AUTOMOBILE
Alarmi za objekte
elektroSISTEM
SMEDEREVO
ELEKTRIČNE KAPIJE
Elektro podizači prozora
Vojvode Milenka 34, Smederevo
 tel/fax: 026 46 20 121, mob: 064 142 33 07

Стевина чорба и капама од коприве

Едобро си ми дошо, синовац, ко добар дан. Узни столицу, мене сецнуло у леђа, не дај боже да ме потера, обруко би се... Ел могу да те замолим нешто пре него што седнеш. Да ми убереш струк коприве, има овде код тарабе колко оћеш... Она расте и непосејана, а пшеница некад неће ни кад је посејеш... Мети кесу на руку да те не ожари... Е, тако... Сад ме мало изударај по доња леђа, чек да заврнем кошуљу... Слободно, ајде... У, у, у... ајде, ајде, ајде... Коприва ти је лек за реуму ел кад се сецнеш и леђа... Са' ће она да запали кожу и загреје мишићи да се размрдају, за мало има да полетим... Ниси ово знао, а? Тако су се лечили још стари Грци, а они су били много паметан народ. Коприва ти је много здрава, само што смо то заборавили. Кад имаш слабу косу, а ти узнеш лис коприве, опереш, метеш у воду и на лагану ватру куваш двајс минута. Онда то склониш, метеш још мало камилице и све оставиш да одстоји осам сати. Кад се олади додаш мало винско сирће. Са то свако вече трљаш главу и онда перут нестане а коса више не опада. Погле моју косу. Ко младић... Корен од коприве можеш да метеш и у ракију, да буде средње јака и домаћа. Лепо га опереш са четкицу да нема земљу, ситно га исецкаш и ставиш у флашу за два прста. Онда сипаш ракију и оставиш на сунце две недеље. И после пијеш по једну чашицу наштину. Ракија увек жари, ал ова са коприву и лечи... Онда можеш да кажеш како гром неће у коприве... Е, ај сад да спремамо ручак. Прво ћемо ови листићи лепо да оперемо и да попаримо са врућу воду да јој убије жар у ове длацице. Сад прво за **чорбу** има да пропржимо два-три струка млади црни лука, и један струк млади бели, а ако немаш онда може и главица стари лука и чен-два бели. И да запамтиш: црни лук кад пржиш мећеш у ладан зејтин ел мас, и мало посолиш. Онда ће он да пусти сок и после неће да дави кад се једе. Ако стављаш бели лука у чен, онда га додаш кад је црни већ упржен јер бели лука брзо изгори па оће да горакне. Ето, тако... Сад у ово ме-

ћемо попарену коприву. Нећемо све у чорбу, има да правимо још једно јело. Узни исцеди је и исецкај па то мети... Тако, сад нек се мало и она пропржи... Са' ће додамо кашику брашно, ја мећем кукурузно да чорба буде мало жућкаста, а може и ово бело. Сад наливамо са води и оставимо да се кува пола сата. Не мора да ври, боље да крчка... А сад да правимо **капаму**. Није то права капама, ал је ја тако зовем. За њу ће прво у слану воду да обаримо два-три кромпира, колко треба да покријемо дно од ђувеча. Кромпир баримо са љуску, па га после ољуштимо и исечемо на колотови и поређамо. Онда нам треба и мало суво месо. Знаш шта ћемо ми? Ће да узнемо мало ова сува ребра. Види како су... Ту ће да огулимо месо колко нам треба, а остало може за неки пасуљ. Сад ово месо ситно исецкај док ја очистим лука. Оћемо са млади ел са стари? Ајде стари, а млади да нам буде салата... Сад ћемо то да пропржимо, па да убацимо и месо, и онда ону барену коприву... Нек се то сад мало крчка, да ми видимо чорбу... Ево, и она је скоро готова. Још да метемо мало бибер и да посолимо... Јело, синовац, увек соли када се кување завршава. Тако ће да знаш колко је слано. Ако одма метеш со оће да те превари па да га пресолиш... Ајде сад да завршавамо и капаму. Ово зеље ће да исресемо у ђувеч преко кромпира и метемо у врућу рерну десетак минута да се запече. Ја не би да солимо зато што је месо слано. Ако није, можемо после да досолимо. Моја баба Коса је увек говорила: Засолац на сто, пресолац под сто. Со увек можеш да метеш у јело, ал не можеш да извадиш... Ево, чорбица је готова. Сад кад је једем ја волим у њу да метеш кисело млеко, а ако је правим посну на зејтин онда метем винско сирће... Лепо је кад мало киси. Ево, сад ће и капама, само на крај да ставимо два јаја на око и три-четри минута још да запечемо, и готово... Ети ти, синовац, боговски ручак. Навали.

Ете тако је то било

Књига, зборник ратних дневника 1912-1918, који је приредио Славољуб Штерић, потпуковник Војске Србије у пензији, обогађује историјску литературу и пружа читаоцу прилику да се уживи у психу војника који у свом ранцу уз војне потребе носи дневник и оловку. Сваког дана или с времена време описује своје доживљаје. Било је то епско време које је тражило велике људе и Србија их је тада имала.

Приређивач није оптеретио зборник својим коментарима, већ је у неколико случаја дао објашњења везана за војне термине и наоружање. Укратко је представио многе домаће и стране личности које су поменуте у дневницима. Ауторе је одабрао смишљено, потичу са простора целе Србије. Разног су животног доба од 20-58 година, неки су учествовали у сва три рата, а неки само у Првом светском. Различитог су образовања и занимања, из свих родова копнене војске, првог и другог позива и добровољаца. Многи су за показану храброст добили највиша војна одликовања и стигли до чина генерала.

Дневници приказују лице војничког живота: војна обука, вежбе, стицање кондиције, руковање оружјем. Али, и његово налачије у одступању кроз Албанију и на Солунском фронту: „чистили и уређивали земунице; перемо веш“, „парио одело“, „шишали, бријали, чистили одећу, крпили обућу“.

Српски војник је писац, ратник али изнад свега домаћин. Мобилизација

1914. објављена је у време жетве и врше, радећи и дању и ноћу скупили су род да оставе породици храну и на време стигли да се јаве команди. Неустрашив је, не плаши се смрти, јер: „Божја воља је ко ће изнети живу главу, а ко не“. Јунак у рату, ипак је човек са свим слабостима: „Ту изгубих три банке из поцепаног џепа“; један други бележи: „Ту изгубих 32 динара“. За оног ко једну проју кроз Црну Гору и Албанију плаћа 5-6 динара, то је заиста велики новац. Војник је у војсци телом, али душа му је код куће. Стрпљиво подноси глад и жеђ, кишу и блато, снег и мраз, пита се: „А, моји код куће? Имају ли дрва да се огреју и храну“. Сања жену и децу, и како узима сина у крило, сећа се рођендана своје деце: „Синчић Душко данас пуни 11 година, а оца га није чупао за уши“. Сећа се своје крсне славе, тог дана војнички хлеб окади, пресече и прелије вином, а другове чашћава: „Тако проведох и четврту славу у туђини, далеко од своје куће“. Празник је, не само црвено слово у календару, него и онда када добије писмо од породице или вест о њој преко „земљака“: „Добио сам карте од Војке и Јеле“. „Данас се венчала Ангелина“. Српска деца тих година брзо су сазревала. На објаву мобилизације отац полази у команду, а дете му каже: „Тато, тато, опет рат!“ То је део старе констатације да **Србин роди сина за следећи рат, а он иде да погине у овом који је почео.**

Њроша Р. Милошевић

СЛАВОЉУБ Б. ШТЕРИЋ је рођен у Београду 23. децембра 1940. године. Основну школу је учио у Осипаоници, а завршио у Лугавчини. Гимназију је завршио у Смедереву и Војну академију у Београду. По завршетку студија, као потпоручник, започиње официрску каријеру на аеродрому код Скопља. Након две године службе завршио је Школу ракетних јединица против-ваздухопловне одбране и наставио службу у Смедереву. Службовао је затим на аеродромима у Задру и Приштини. У Београду је завршио Командно штабну академију РВ и ПВО. При крају каријере радио је у Смедереву и Пожаревцу. У рату 1990/91. учествовао је у источној Славонији на личним захтев. Пензионисан је у Смедереву у чину потпуковника. Један је од оснивача и први председник Удружења потомака ратника 1912-1918. у Смедереву. Покретач је и једно време уредник гласила овог удружења Глас потомака. Бави се проучавањем заичајне историје и етнологије. Објавио је шест породичних хроника и књигу Смедеревски бој 1914. Живи у Смедереву. Има ћерке Јелену и Ивану.

... војници поштују командни кадар и имају пуно поверење у њега, али, за понеког констатују да је невест или споромислећи. Жале се на недостатак муниције, на застареле и спорометне топове, на савезнике који само обећавају а ништа не дају...

... у ратним операцијама по три дана нема следовања хране, али се задовољавају оним што нађу у пољу од воћа и гржђа и оним што им сељаци понуде.

... међу дневницима српских војника налази се и дневник једног Немца, доктора филозофије, ратног дописника немачких листова. Иако велича успех немачког оружја, он пише за Србе: „Смртно храбар непријатељ“, „застарела артиљерија Срба“, „бранили су сваку стопу вољене домовине храброшћу дивљих животиња“. У крвавим уличним борбама у селу Петки учествовали су и становници по белгијском озору. Недорасли младићи и жене у старијим годинама узели су оружје у руке. Са свих прозора се пуцало на трупе које су продирале.

... Смедереву служи на част да су неки од аутора дневника у блиској вези са овим градом. Вукашин Бутрић је рођен у њему, Живота Љ. Петровић је из Врбовца (пише у десетерцу), Јован Марковић учитељ у Суводолу, Славко Јоксимовић и Стојан Ивковић ратовали су на простору Смедерева 1915, Душан Додић га је 1918. ослободио...

...књигу Ете, тако је то било – ратни дневници 1912-1918. треба обавезно штампати. Прво, због њеног квалитета, јер ће обогатити историјску науку уопште, а Смедеревци ће сазнати неке детаље из тог времена. Друго, објављивање ове књиге значајан је допринос стогодишњем јубилеју Првог светског рата. Била би велика грешка да дело остане необјављено и читаоци остану ускраћени да изблиза упознају једно епско време и велику душу српског војника.

извод из рецензије

Како је Нушић довео „Ђурађа Бранковића“ у Смедерево

Везаност великог комедиографа за Смедерево је оно чиме ћемо се радо похваливати. Увек с разлогом.

Пише: Драган Мрдаковић

У нашој вароши, у којој је провео добар део детињства, још као гимназијалац написао је и извео свој први комад „Риђа брада“. Овде је неуспешно издавао новине и успешно пронашао инспирацију за своју „Госпођу Министарку“. Неки ће тврдити да му је Владимир Љотић, отац Димитрија Љотића, био инспирација за „Народног посланика“ али је мало вероватно да та прича буде и истинита. Али, зато је истина да је смедеревско детињство описао у роману „Хајдуци“. Спомене ли се позориште, одмах ћемо узвратити податком да је Нушић краљу Александру и краљици Драги у Летњиковац Обреновића на Плавинцу доводио глумце и у неколико наврата приређивао позоришне представе.

И све се то, углавном, зна. Зато ћемо у овој причи радозналима понудити још неке разлоге да се похвале Нушићевом везаношћу за Смедерево.

Крајем XIX и почетком XX века...

... Смедерево је развијена и многољудна варош. У то време стварају се и учвршћују најзначајније институције. Тих година кренуло је први воз пругом Смедерево – Велика Плана, изграђена је зграда Окружног начелства, подигнут је млин, хотел, ударени темељи првој цигли, почела је са радом међуградска телефонска линија, приређена је прва изложба грозђа, појавила се прва разгледница Смедерева, почела са радом Читаоница „Смедеревско јединство“, отворена Нижа Смедеревска гимназија, основана Смедеревска кредитна банка, певачко друштво, Коло српских сестара, основано позориште...

У таквом Смедереву Нушић је видео добро место за формирање Путничког одељења Народног позоришта.

Када је 14. јула 1900. године постављен за драматурга и заступника управитеља Народног позоришта родила се идеја коју је после нешто више од годину дана представио тадашњем министру просвете. Реч је о оснивању путујуће позоришне трупе под окриљем Народног позоришта.

По Србији постоји безброј малих путничких позоришта, писао је Нушић министру. Та друштва обично су састављена од најгорих елемената, од пролетера који су напустили своје часне животне путеве, и женскиња којима је, поред парчета хлеба, потребан и заклон од власти. Даље каже да су те дружине права напаст за варош у коју стигну, јер шире неморал у народу и профанишу углед позоришне узметности. Зато тражи укидање дилетантских дружина и формирање једне путујуће трупе Народног позоришта. Указујући на позоришна „сумњива лица“ Нушић не пише министру полиције него – министру културе. Очигледно да нису само „сумњива лица“ била по Нушићу опасна за право позоришта, већ да је главна опасност долазила од најезде позоришног шунда и кича.

Томе би, по његовом мишљењу, Путничко одељење Народног позоришта стало на пут. У сваком граду, наглашава Нушић, отворила би се могућност постојања позоришних претплатника као и обавеза општина да из буџета одвоје одређену суму новца за ту намену. Не заборавља Нушић и могуће приходе од продатих карата од успешно изведених представа и за то, као добар пример, наводи Смедерево. Поред претплате и субвенције, претпоставка је да би и приходи били јачи но што су приходи обичног путничког друштва. Оправданост ове претпоставке утврђује и успех који је Позориште постигало са својим одељењем у Смедереву.

Господин Ђисац и Госпођа Министарка: Бранислав Нушић и Жанка Стојић за коју је написао улогу Госпође Министарке, снимак са генералне пробе

Смедеревско одељење које је било састављено из млађих чланова, код којег ни један од сталних није гостовао, и које је у Смедереву играло у најнезгоднијем добу године, имало је за непуних месец дана рада 4300 динара. Значи да би се једно одељење могло солидно издржавати, утолико пре што оволики приход и није потребан за издржавање једног таквог одељења.

Овом предлогу претходиле су...

... још две успешно одигране представе у нашој вароши.

Шест дана после венчања контроверзна краљица Драга и краљ Александар обрели су се у Смедереву. Био је крај јула 1900. године када је краљевски пар стигао у Смедерево. Када им се са брода указало Смедерево одушевили су се његовом лепотом. Нико ко је видео те зидине, подигнуте још за време Ђурађа Бранковића, није остао равнодушан пред том сликом, па ма по који пут је гледао. Млади краљевски пар, држећи се за руке, шетао је и причао о Ђурађу Бранковићу, који је ту дивну грађевину подигао и посведочио колика је у то време била моћ српске властеле, о његовој жени, проклетој Јерини и легендама о њој. Романтична љубав краљевског пара била је прожета лепим ноћима поред Дунава и мирним, модрим смедеревским виноградима. Смедерево је било пуно лепих успомена за обоје.

Увек када би путовали у Смедерево, краљ и краљица су имали утисак да одлазе у своје сећање, у своје успомене. Тако занесен љубављу и успоменама, брачни пар је проводио на миру и јулске дане 1901. године.

Те године 23. јула, у славу годишњице венчања краља Александра и краљице Драге, у Малом граду Смедеревске тврђаве изведена је први пут позоришна представа на отвореној сцени. Из репертоара Народног позоришта у Београду за 1901. годину сазнајемо да је у Смедереву приказана јуначка игра у три дела, у стиховима, „Хајдук Вељко“. Текст је написао, 1862. године, Јован Драгошевић, а адаптацију за позоришно извођење извршио је Јован Ђорђевић.

Драма је постављена на репертоар Народног позоришта неколико пута. Сигурно да су краљ Александар и краљица Драга пресудно утицали да се драма „Хајдук Вељко“ прикаже у последњој средњовековној престоници.

Гостовање и цела организација доласка у Смедерево извршена је, опет, вероватно захваљујући Нушићу, који је као вршилац дужности директора Народног позоришта имао пресудну улогу у избору и гостовању представа. Тако је он исказао своју љубав према граду у којем је учинио прве позоришне кораке.

Исте те 1901. године...

... опет захваљујући краљу Александару, краљици Драги и, наравно, Нушићу, у Тврђави је играна још једна представа Народног позоришта.

Топло лето, лепа виногради, бујна историјска прошлост Тврђаве и бистар Дунав нису само будили еротску љубав краљевског пара. Потреба за проводом и културном разономом, пре свега краљице, довела је поново глумце у Смедерево.

У књизи др Живојина Петровића **Репертоар Народног позоришта у Београду 1868-1914.** објављеној поводом 125-годишњице оснивања Народног позоришта у Београду, налазимо податак да је ово позориште гостовало у Смедереву 2. августа 1901. године. Тада су глумци у част рођендана Александра Обреновића одиграли историјску драму у пет чинова „Ђурађ Бранковић“.

БЕОГРАДСКЕ ВЕСТИ

Краљев полазан. Његово Величанство Краљ Александар са Њепним Величанством Кређицом Драгицом, у суботу 29. ов. мца у 11 часова пре подне, на лађи „Цар Никола II.“ полази из Београда и стигне у Смедерево у 1 час по подне.

Смедеревца, на засебној лађи „Делиград“ полазе у сретање у 11 часова пре подне из Смедерева и по свој прилици сусретање ће бити у близини Гроцке.

Ову трагедију је написао Мађар Карло Оберњик, а за прво извођење припремио највећи мађарски глумац романтичарског периода Габор Егерши.

После Мађарске револуције 1848/49. Егерши се преко Влашке, Бугарске и Неготина обрео у Смедереву. Тада је видео Тврђаву која је толико повезивала српску и угарску прошлост. Вративши се у Будим приредио је Оберњикову трагедију „Ђурађ Бранковић“. Уз помоћ виђенијих Срба, који су тада студирали у Пешти (Л. Костић, К. Руварац, С. Пантелић, Ј. Туромах), Егерши је 16. јануара 1860. године у препуном Националном позоришту премијерно поставио драму и сјајно играо Ђурађ Бранковића. Занимљиво је да је Егерши комад преправио тако да се у њему не спомињу неспоразум између Срба и Мађара. Било је то време искреног мађарско-српског пријатељства.

Сигурно је да тужна судбина несрећног српског деспота пакљиво и са сузама у очима гледана у Смедереву, његовој последњој престоници. Отворена позорница у Тврђави, сачувана још из средњег века, пружала је изванредне просторне могућности за извођење националне историјске драме.

Srećan Uskrs želi Vam

ĐAVIĆ GOLDONI CENTAR

goldoni.rs | info@goldoni.rs | progroun.it

026/ 4715 126

POSTOJANJA FIRME
12 GODINA
POSTOJANJA FIRME

KLANICA I PRERADA MESA

PAPP

SKORENOVAC

Kvalitet na pravom mestu!

Maršala Tita 150, Skorenovac

www.papp.rs • papp@cat.rs

Tel: 00381 (0)13/764-137 • Fax: 00381 (0)13/764-360

Mob: + 381 (0)060 445 00 37 • Mob: + 381 (0)060 455 33 30

Нушић енигмата

Највећи српски комедиограф, управник позоришта, члан Српске академије наука, у једном периоду живота и наш суграђанин, Бранислав Нушић био је човек широких интересовања: књижевник који је писао комедије, романе, драме, приче и есеје, окушао се и у поезији а како му је одмах на почетку донела невоље од ње је брзо одустао, био је управник позоришта, конзул, новинар, бавио се фотографијом и један је од најранијих српских стереофотографа...

Иако се о њему много тога зна, мање је познато да је Нушић био и енигмата.

Прву велику „загонетку“ направио је од свог места рођења. Иако је добро знао где је и када је рођен, волео је да то буде зачкољица у његовој биографији. Загонетни су му били и порекло и име, али су, срећом, демистификовани.

Но, ово ће бити прича о његовом другачијем енигматском стваралаштву када се, на почетку своје књижевне каријере, бавио се и загонеткама.

Голуб

Сомборска Градска библиотека „Карло Бијелици“ чува илустроване листове који су излазили у другој половини 19. века у овом граду. Један од њих је и *Голуб*, лист за српску младеж, како стоји у заглављу на насловној страни. Покренут је јануара 1879. године, у време када Срби нису имали други дечји лист. Излазио је једном месечно, а од 1892. године два пута, док се није угаasio уочи Првог светског рата. Своје читаоце је налазио у крајевима Српства, и на својим страницама објављивао готово целу модерну српску књижевност. У њему су радове објављивали Мита Поповић, Владимир М. Јовановић, Војислав Илић, Јован Дучић, Алекса Шантић, Бранислав Нушић, Светозар Ђоровић, Борисав Станковић, Милош Црњански, Јаша Продановић и други.

Пуних 28 година лист је уређивао учитељ, и управитељ Српске девојачке школе Јован Благојевић (1879-1906). Он се, у рубрици „Одговори уредништва“ 1881. године обраћа Нушићу: „А. Ђ. Н. у Београду: Ваше ребусе ћемо донети када дођу на ред“.

Већ 1. априла исте године, у броју 4 на 62. страници, овом ученику петог разреда београдске реалке, *Голуб* је објавио две загонетке, са насловом

ЗАГОНЕТКЕ:

Ја сам добар, добар тако
И знаде ме скоро свако,
С дечицом се играм, дружим,
Чак као коњиц ја им служим,
«Прав» сам – па к'о што и сваки
Неваљалце казним таки.

И добра сам срца боме,
Потпомажем стартце боне,
Шта ћу више да вам речем,
Погодите једном већем!»
(Штап)

Свакоме се можемо
У шпаг да стрпамо
Ал' у главу и у памет
Приљежnome само.
(Књига)

Аутор ових ребуса потписао се као **А. Ђ. Нуша**.

Следећи рад који је *Голуб* објавио Нушићу био је већ 1. септембра исте године, у броју 9 на 143. страници. Овога пута објављен је ребус:

oooooooooooo

Н 100'

Решење ребуса је *дужност* (дуж слова „Н“ стоје слова „О“, а иза тога број 100 са апострофом). Овај ребус Нушић је потписао са **Од Перикла Ђ.Нуше**.

Српче

Осим у *Голубу*, Нушић је објављивао и у београдском *Српчету*. Загонетке је потписивао са „Перикле Ђ.Нуша“ или „Алкибијад Ђ.Нуша“.

Српче Нушићу, у броју 1, од 15. фебруара 1882. године објављује две загонетке:

Који су јунаци и по имену и по јунаштву једнаки?

(Милош Обилић и Милош Обреновић)

За коју реку велe да није цела?
(За италијанску реку По)

Нушић је и у своје прозне саставе стављао загонетне смицалице, а објављивао је и загонетке у стиху. Врло брзо престаје да се бави састављањем загонетака, мада га још неко време има међу решаваочима. Тако *Српче*, бр. 4 из 1882. године пише: „Решили су из бр. 2 и 3: Перикло Ђ. Нуша, уч. I раз. гим... Риста Одавић, уч. I раз.г...“

Познато је да је Бранислав Нушић у Смедереву, у својој деветнаестој години покренуо штампарију и лист под именом *Смедеревски гласник*, али како није сачуван ниједан примерак овог информативног листа, који је излазио два пута

недељно и бавио се комуналном политиком, није познато да ли је у овом листу било простора за загонетке и да ли их је Нушић објављивао у свом листу, мада је садржај обилвао бројним рубрикама, да би се за лист заинтересовало што више читалаца.

Бранислав Нушић је, као енигмата, представљен у књигама *Лексикон загонетача Југославије* (С. Хорват, Бјеловар, 1979), *Литерате енигмате* (Ј.Вуковић, Сомбор, 1991), помиње се у књизи *Комбинаторика у играма ријечи* (А. Буљан, Новска, 2003), а посебна пажња му је посвећена у капиталном делу српске енигматике *Лексикон српских енигмата* (М. Лазаревић и Ј. Вуковић, Београд, 2007).

Раде Јовановић

Смедеревци воле уметност, али се стиде да покажу

„Публика долази када су Нушићеви дани и Тврђава театар да види представе чак и из других градова. И свима се свиђа! Истина је, у то треба да се улаже, али се много и враћа. Нушићеви дани већ имају велику традицију и заиста вреде.“

Ненад Станојевић је Смедеревац са великим плановима за будућност. Иако је већ био на другој години Више електро-техничке школе у Београду, каже да је одувек знао да је његов прави животни позив глума. Сада у класи професора Божидара Димитријевића већ три године студира глуму на Факултету драмских уметности у Београду. Никада није показао због посла којим је одлучио да се бави. Жеља да буде глумац, каже, била је једина константа у његовом животу.

Учење може бити игра

„Од малена су ми сви говорили да би требало да postanем глумац. Када сам глуму коначно уписао, схватио сам да су били у праву. Ја цело школовање доживљавам као једну игру. Децесет одсто предавања су практични предмети – глума, дикција, сценски покрет... све је то веома практично и занимљиво, и личи на игру. А ако је могуће од ње живети, онда је то још боље!“ – каже Ненад, додајући да је живот студента глуме изнад свега – узбудљив.

Не крије да веома воли наш град и да дође кад год има времена, мада се због обавеза на факултету ти доласци углавном свode на викенде.

„Веома сам везан за Смедерево и оно ми прилично недостаје када сам по цео дан на предавањима и у Београду. Највише ми недостаје Дунав, шеталиште поред веслачког и Тврђава. Живим близу кеја и увек сам одатле црпео неку позитивну енергију. Навикао сам да гледам шеталиште и оне пећароше на Дунаву“ – прича Ненад који и сам понекад воли да забаци удицу.

Ипак, живот у Београду за овог младог глумца има својих предности. Осим обавеза на факултету, бар два-три пута недељно одлази у позориште не да гледа већ да посматра старије колеге. С времена на време **улетити** и по нека **тезга**, па и тако стиче преко потребно искуство како би се бавио нимало лаким послом глумца.

О узорима и емоцијама

Питали смо га, какве су старије колеге?

„Има оних који су ту да ти се нађу, који разумеју да си на академији, да још учиш, који разумеју деље болести које сви студенти глуме имају. Са њима је уживање радити. Ипак, има и оних помало дрских за које си ти још увек само **мали**“ – прича Ненад, али додаје да је најбитније да су сви веома отворени и искрени и да се, како год се понашали, од колега може много научити.

Када причамо о узорима, угледа се на највеће. Пафино и Брандо су му омиљени страни глумци, али има и домаћег **фаворита** – Зорана Радмиловића. Што се глумица тиче, највише воли да гледа Весну Тривалић и Аниту Манчић.

Због овога ни не чуди што себе у будућности види пре свега као – позоришног глумца.

„Сматрам позориште много искренијом врстом глуме. Можда звучи смешно, али телевизија и филм су ми лажнији. У позоришту су и емоције и глума некако искренији.“

Надања и жеље

Свестан је да је изабрао веома **тешку** професију и да живот глумца у Србији није лак. Ипак, он је оптимиста.

Од малена су ми сви говорили да би требало да postanем глумац: Ненад Станојевић

„Са доласком Ивана Тасовца за министра културе, у уметницима се пробудила нека нада да предстоје боље године за позориште. Тренутно је ситуација веома тешка, нарочито за младе. Ипак, ја сам оптимиста – нешто ће се променити на боље.“

И када размишља о будућности, Ненад не заборавља свој родни град.

„Надам се да ће једнога дана Смедерево добити професионално позориште. Чуо сам неке приче да Дејан Тончић, наш колега који је у крушевачком позоришту, покушава да покрене професионално позориште у нашем граду. То би било феноменално! Знам да Смедерево има веома квалитетну публику која жели да гледа позоришне представе. То би било предивно!“

За тако велики подухват потребно је, каже, да се сложи **много коцкица**.

„За почетак, први корак би био оснивање бар неког полу професионалног позоришта. Касније би оно могло да прерасте у право позориште са професионалним глумцима. Ја бих се радо одазвао позиву и дошао да радим на једном таквом месту“.

Позориште је у Смедереву важно

Он верује да у Смедереву има слуха за уметност. Нушићеви дани и Тврђава театар су најбољи примери за то.

„Публика долази када су Нушићеви дани и Тврђава театар да види представе и из других градова, не само из Београда. И свима се свиђа! Истина је, у то треба да се улаже, али се много и враћа. Нушићеви дани већ имају велику традицију и заиста вреде, али погледајте само каква је сензација постао Тврђава театар! То

је фестивал који је невероватно оригиналан и има сјајан потенцијал! Акустика, атмосфера ... И већи градови би нам позавидели на томе. То ће вам рећи сви глумци који су икада играли ту“.

Када говоримо о култури у нашем граду, питали смо Ненада – Воле ли Смедеревци уметност?

„Наш град има велику традицију међу глумцима и уметницима уопште. Мислим да Смедеревци воле уметност, али као да су притиснути да ту своју потребу сакрију. Као да се стиде да покажу да им је стало, да дају свој глас уметницима. Због тога је по-

зориште у Смедереву важно – да их тргне и помогне им да покажу какви су заправо“.

Због овога Ненад не одустаје од својих снова, а ни од Смедерева. За почетак, планира да следеће године заврши студије глуме и на истом факултету упише мастер.

А у међувремену, можда ће се и неке друге *коцкице* сложити, закључује.

Александра Бојдановић

Happy travel

**GRČKA
TURSKA
EGIPAT
TUNIS
ŠPANIJA
ITALIJA**

**Kralja Petra I br 12
Smederevo
www.happytravel.rs
Tel. 026/612-164, fax. 646-311
e-mail:happytravel@sezampro.rs**

**ALTO D.O.O.
AUTO DELOVI**

**UL. SRPSKIH SOVJETA 3
11300 SMEDEREVO
Tel.: 026/ 617 539; 617 833**

Auto Renger

**-Ugradnja auspuha
"VLAJKOVIĆ"
sa garancijom do 36 meseci**

Petrijevski put bb (Jasenak), Smederevo
026/4715-575, 063/250-058, e-mail: renger@krstarica.com

Ако доктор није ослонац — није ни доктор

„Бранећи се од времена човек је добио ђамћење, а снајом људске мисли сљекао ђраво на ђрошлости и будућности. Време нам је дајло да би било ујрабљено. Роди се осећање да све има своје време. Сљевори се уверење да сваки живоји ђредсљеваља време за себе. А свако време има свој живоји.“

Професор доктор **Првослав Марковић** рођен је 1939. године у Осипаоници. Гимназију је свршио у Смедереву. Упоређо је студирао медицину и психологију. Специјализацију из неуропсихијатрије објавио је у Нишу и Београду. Аутор је 26 књига. Као ментора записан је у 186 докторских дисертација дилејем медицинске Србије, СРЈ и некадашње, велике СФРЈ. Члан је Руске Академија наука и уметности са титулом Ас академика. Четврти степен. Четврта градација. Говори енглески, немачи, руски, разуме шпанки и италијански језик. Оснивач је многих медицинских скупова и конгреса специјалиста неуропсихијатара. Својевремено је био директор Института за неуропсихијатријске болести „Др Лаза Лазаревић“. Конгреси, семинари, предавања у Мадриду, Пекинг, Лондону, Москви.... Импресивна биографија. Два брака, тројица синова и ћерка. Унуци. Унуке. Богат животни и професионални пут. Пензионерске дане проводи у родном селу.

Један факултет за једну главу

„Мој покојни деда је рекао да је један факултет довољан за једну главу. Ако неко хоће два факултета, ту онда нешто није у реду... Када смо 1996. године у Мелбурну присуствовали вашару психијатара било је преко петнаест хиљада психијатара из целог света. Конгрес је отворио професор Луис из Калифорније, министар здравља Америке. Он штафету и прилику да говори на отварању предаје министру здравља Аустралије, такође универзитетском професору. А он, пак предаје мени реч. То се десило 1996. године у време када се на овом просторима осећао утицај ембарга још увек. И онда дође професор Луис на *coffee time* и *lunch brake* и каже ми да му је речено и наложено да ме спроведе до *њих*, а да *они* знају да ја знам ко су *они*. Тако је компликовано говорио. Ја га не разумем ништа, на шта ће он мени — Па тако и треба да буде. Пошаље ауто после првог дана Конгреса у 18 часова по мене, стигнемо ми у тај Златни Дворац науке Аустралије. Ливрејисан човек у униформи снисходљиво, што је мени непријатно увек, отвара врата и чујем ја — устају људи у просторији. Одбор за дочек. Погледам, неке познајем неке не баш толико, више само ликом. Тридесет и седам доктора наука који су докторирали код мене раде — у Аустралији. Писали су телеграм министру здравља Аустралије да би мене дочекали и поздравили на наш српски начин. Срце ми је било пуно, мислио сам препући ће од среће и поноса...“

Ако доктор није ослонац није ни доктор

Живот сваког човека испуњен је са пуно тога што се зове непријатност и пријатност. Живот је прилично сложен. У ординацији у центру Осипаонице професора Марковића врло је пријатно. Чак радосно. Осећа се нека сигурност. Сваки предмет је као за себе. Сваки педаљ одише. Има причу. Док седимо и уз кафу ћаскамо, пацијент са пратиоцем долази у ординацију. Прекидамо причу јер здравље је ипак битније од евоцирања успомена. Професор дуго разговара са пацијентом. Престао сам да гледам на сат. У неко доба позива ме.

„Ево, питају ме шта су дужни... Малопре смо, Иване, причали о томе...“ — Професор свакоме упамти име, али намерно ни-

„Ми морамо да се волимо мало више“: Професор доктор Првослав Марковић

кога не зове по имену, воли да импровизије. „Овде, у својој ординацији, никоме нисам наплаћу. Нисам жељан пара. Не желим да будем доктор пацијентима. Срећан сам ако ме прихвате као саветника. Онда постају доктори сами себи. Ако доктор није ослонац, онда није ни доктор. Од како сам у пензији не наплаћује своје услуге. Здравље се не може купити. Довољно ми је да су људи насмејани и радосни.“

Професор је испунио своју мисију за данас.

Ничији међу својима

„Ништа што је ван живота, не вреди... Видим ја у Торонту, пре много година, на неком предавању, у трећем реду мог бившег постдипломца Милана. Разговарам са њим шта за њега значи тај сусрет са Канадом, први корак, неко ново искуство или пак вечност. Договоримо се да са нашим колегама и пријатељима из Србије организујемо неки сусрет. Казао ми је, Миланче, пре него што је докторирао у Београду: Професоре, мени је много тешко да останем овде, ја не могу да прихватим себе да сам ничији међу својима. То ме је жестоко заболело Питам ја сада Миланчета да ли је овде међу својима, а он каже: Професоре, и овде сам ничији. И овде сам туђ. Али, професоре, много је теже бити ничији међу својима него ничији међу туђима.“

Пуно ствари има које можемо да научимо једни од других. Престали смо да се радујемо свакодневним животним ситницама. Ретко се сретне пролазник који се, ето, смеје зато што је здрав и прав, или једноставно зато што је срећан негде у свом душевном изобиљу. Шта је професор научио из књига и уџбеника медицине, а шта од својих Осипаоничана, одакле је изнедрен?

„Потребно нам је елементарно људско чуло за човека. Ко је стекао чуло за човека тај зна све језике света. Човека разумете, осетите, схватите, прихватите. То елементарно људско чуло за човека није се изгубило у нама. Ми га уништавамо.“

Престали смо да будемо своји

„У мојој родној Осипаоници, сећам се босоноге и гологлаве деце, која су јурила по прашњавим улицама. Деца су деца. Нису били ничији. Били су своји и радосни. Ми морамо да се волимо мало више. Склоност је човека да у једној ствари проналази много више оног што тражи него онога чега стварно има. Човек се

пита шта је радио у животу, где је био и чему је све служио. Отац ми је био сто одсто ратни војни инвалид. Служио је у немачким ратним логорима. Користили су му десну руку као пластични материјал. Човек који је њему секао руку требало је да буде промовисан за првог пластичног хирурга света... У старим српским породицама много је трагизама и трагедија. Сада нема организованих трагедија као у светским ратовима, па као да хоћемо сами да направимо то. Да понудимо своје парцијално учешће у томе. Отац је хтео са мном да се поигра, повукао ме је својом левом руком да би ме пригралио. Како сам се ритнуо да не ударим у њега него у зид поред њега, онесвестио сам се. Сећам се израза лица тог човека који је пет година био у немачким логорима. Бавио се спортовима, био је соколан..."

Професор је енергичан за своје године. Елегантно се креће по дворишту и ординацији. Напаја се осипаоничким ваздухом и топлотом људи око себе. Каже, научио је тако... Деца трчкарају по селу. Чује се граја у просторији где седимо. Ипак, он сматра да то није као што је некада било.

Размишљање са два прста

„Када је мој најстарији син учио школу у Осипаоници било је хиљаду триста ђака. Сада их има три стотине или мање. То је одмирање. Сада је моја највећа окупација демографија. Популациона политика. Свети Сава је једном рекао да ће права Српкиња даривати српски народ са десеторо деце. Рука која љуља колев-

ку управља човечанством. Где се деде та рука која је љуљала колевку? Шта би са том колевком? Нема нашег домаћина који ће говорити о стратешким развојима, пројектима. Они раде. Много је тога што је обогаћивало, оплемењивало живот људи на овим просторима... Мој син Марко рођен је када сам имао шездесет шест година..."

Разговор нам прекида звоњава мобилног телефона. Лице професорово у том тренутку добија другачији израз. Весело, драган чак. Као провиђење. Чујем, (пошто седимо једна наспрам другог у истој просторији), како честита рођење кћерке сину свога пријатеља. Лепа вест. Помислим да ли су неке ствари и догађаји случајност. Помислим да смо потпуно недорасли предака који су за нас главе давали. Жртве подносили.

„Дан данас, када сретнем неке пријатеље, колеге или познанике са других меридијана и континената, они кажу – Србин. То није цин, то није горостас. То је жива ватра. Где се деде та енергија? Лако је то интелектуално изелаборирати, али у реалности није тако. Човеку је највећи напор да контролише себе. Најтеже је човека заштитити од њега самог. Који је смисао учења школе? Па, да се заједница и људски живот учине организованијим и успешнијим. Бољих од себе немамо, горе не можемо да нађемо. Обраћање једни другима као врховном партнерству, то је решење за нас. Размишљање са два прста је оно најтрагичније што нас је задесило.“

Ивица Ивић

ФОТОКОПИР ЦЕНТАР
АТРИЈУМ
за копију бољу од оригинала

- копирање, плотовање, сечење и паковање
- корицење спиралом и тврдим повезом
- дигитална штампа А4, А3
- пластифицирање ID, А4, А3
- примање материјала путем е-mailа
- фотокопирање докумената са чипом
- снимање материјала на CD и DVD
- припрема штампе и израда визит карти

ТЦ "Данубиус" лок.2
026/4631-490
atrijum@open.telekom.rs
www.atrijum.net

Омладинска бр. 2
026/619-911
atrijumsd@open.telekom.rs
Atrijum Fotokopirnica

SAMO U MESECU MAJU!

Dečaci i devojčice
BESPLATNA ŠKOLA TENISA
За почетнике узрasta од **5-10 godina**

"Veliki i mali!"
Mali teniser
Nikola iz
škole tenisa GEM
u društvu Novaka.

ŠKOLA TENISA
+381 63 80 25 275
+381 69 154 08 01

Teniski klub
GEM
Smederevo

Морамо се прилагођавати климатским променама

„Ми овде у Србији и даље ћемо бити у умерено-континенталној клими која ће нас понекад лети подсећати на сибирску и сахарску, а зими све ређе на сибирску.“

Хоће ли бити кише? Шта сутра да обучем? Колико ће трајати ове врућине... Разговор о времену се уплете у скоро сваки разговор. Када читамо новине или пратимо електронске медије занимају нас дугорочне прогнозе. Ипак, данас се поузданим могу сматрати прогнозе до седам дана унапред, у неким ситуацијама и до десет дана. Наравно, има случајева када прогнозе не буду добре за два-три дана унапред, али то је све ређе. Метеорологија је зато веома занимљива и атрактивна наука. Бранко Спаравало, метеоролог у „Метеосу“, разуме се у ђуди времена. То знање је стекао на београдском Природно-математичком факултету на коме је, после завршене смедеревске Гимназије, студирао метеорологију.

Нема више Индијанаца

„А тешко је дугорочно прогнозировать без њих... Шалим се, наравно. Знате сигурно онај стари виц када Индијанци цепају дрва већ три сезоне, а хладна зима никако да дође, иако су метеоролози то најављивали. Са друге стране, метеоролози најављују сваку следећу зиму за врло хладну пошто виде како Индијанци све више цепају дрва и спремају се за најхладније дане... Дугорочне прогнозе још су у експерименталној фази и њихова тачност није задовољавајућа и за практичну примену, али се са годинама побољшава. Не бавим се лично дугорочним прогнозирањем времена, али пратим резултате светских центара који то раде.“

Клима се одувек мењала

Сведоци смо и сами тих промена. Све је топлије и тај тренд се наставља. Са друге стране, нагле промене времена нису никада биле неуобичајене на овим просторима, као и промене климе у краћим периодима.

„Увек се то дешавало. Било је и раније суша, поплава, великог снега, зима без снега, свега. Медији су допринели већој пажњи ка тој теми, а и сами новинари одређеним преувеличавањем уносили су **метеопанику** и катастрофичне сценарије у вези са будућим променама климе. Још је Милутин Миланковић у првој половини двадесетог века сачино скалу климатских промена у прошлости и објаснио како до њих настаје. Израчунао је промене у астрономским параметрима путање Земље око Сунца и нагиба Земље које се дешавају у тачно одређеним циклусима, и то повезао са циклусима климатских промена. Његова теорија климатских промена је призната и више пута доказана геолошким истраживањима. Смена ледених доба и топлих периода на земљи је уобичајена. По тој теорији и независно од човека, земља је још увек у фази отопљења које ће трајати још око две хиљаде година када ће наступити врхунац, а након тога би почело хлађење и за око десет хиљада година би земља ушла у ново ледено доба. Овај топли период, који се назива интерглатијални, на Земљи траје већ више од осам хиљада година и делом је заслужан за развој људске цивилизације.“

Сведоци смо убрзанијег отопљења

Посебно последњих тридесетак година, и углавном се приписује утицају човека на атмосферу.

„Уколико се настави повећање угљен диоксида и других гасова, који производе ефекат **стаклене баште**, свакако ће се овај тренд отопљења наставити, а последице ће већином бити лоше.

Човек који се разуме у ђуди времена: Бранко Спаравало

Мада, у неким аспектима и у неким деловима света могу бити и позитивне. У сваком случају, човек се мора прилагођавати климатским променама у будућности и чинити све да не утиче на негативан начин на њих. Ми овде у Србији и даље ћемо бити у умерено-континенталној клими која ће нас понекад лети подсећати на суптропску и сахарску, а зими све ређе на сибирску.“

Младост и школовање у Смедереву.

Те године Бранко Спаравало памти по лепим и сасвим безбрижним данима.

„Живео сам на другом, и то је био последњи спрат зграде, са терасом која је гледала ка крововима суседних зграда. На димњацима тих зграда, у то време били су **лимени петлови** који су

се окретали у смеру дувања ветра. Као клинац често сам гледао у њих и тако пратио смер ветра и питао се зашто је некада југоисточни, некада северозападни или западни. Гледао сам када ветар мења правац и то повезивао са променама времена. Гледао сам како *кресте* лепршају на јакој кошави и то ми је држало пажњу. Онда, волео сам снег и санкање као и сви клинци, а и тада је било зима скоро без снега. Једном приликом у другом разреду Гимназије, ми веслачи ишли смо на Копаоник, на зимске припреме и скијање. Дан је био тмуран и облачан и како смо почели успон на Копаоник, мој друг Владан Стојић - Кеца мени каже: Е, сад кад се попнемо горе и прођемо кроз облаке, биће сунчано, а облаци испод нас. Кажем му: Ма, 'ајде, то је немогуће, видиш да су облаци тамни и да су довољно високо... Међутим, он је био у праву. Заиста, изнад хиљаду петсто метара већ је било ведро, а ми све више изнад облака. Кеца је то знао јер је раније долазио на ову планину и препознао је ниске облаке. Е, то је мене заинтриговало да сазнам зашто је тада било тако и у којим ситуацијама ћу уживати у скијању на Копаонику.“

Другарство за цео живот

„Тада сам упознао пријатеље за цео живот, а са двојицом се и окумио. Милану Вујановићу - Бати сам венчани кум, а Владислав Ђирковић - Ђира је био кум на мом венчању. Најлепша су нам дружења била на Дунаву, у Тврђави, увече изласци на

мајмунцу у центру града... Живео сам близу, у тадашњој Улици маршала Тита број 6 која је била шеталиште, па је било и мирно, пријатно за живот... Све професоре сам поштовао, а и они нас. Било је то, у ствари, међусобно поштовање, иако је било наших шала на рачун професора, али симпатичних, и тако да они ипак не сазнају за њих. Мада, за понеке су и сазнавали, али су их са осмехом примили. Не сећам се да је било дрскости и било ког вида нашег непоштовања према професорима, и обрнуто. То су били врло ретки случајеви... Долазим у Смедерево бар једном годишње и, наравно, сретнем са неким од другова јер то буде и повод мог доласка.“

Драјан Павловић

Поштовани суграђани, **Туристичка организација града Смедерева** у оквиру своје делатности обавља и врло важну активност кроз рад **Туристичко-информативног центра (ТИЦ)**. Уз сувенире које одаберете Туристичка организација је припремила одговарајуће пропагандне материјале како би смо заједно радили на квалитетној промоцији нашег града и неговали имиџ који има као господствени град и чувена средњовековна престоница, а опет савремени, урбани центар. Добродошли!

www.toosd.com

Услуге које можете имати у ТИЦ-у за Вас, за Ваше пријатеље или Ваше partnere су:

- Туристичке информације и обавештења везане за угоститељску понуду и смештајне капацитете Смедерева и околине, специјалне програме, возња бродом, винске туре, лов и риболов...
- Програм туристичког обиласка града и Тврђаве са водичима Туристичке организације града Смедерева
- Понуду штампаних публикација о Смедереву и Смедеревској тврђави, брошуре о смештају, винаријама, календар манифестација, програм обиласка града, специјалне понуде и атракције,
- У ТИЦ-у можете купити План града Смедерева као и друге планове градова Србије, туристичке карте и разгледнице са најважнијим мотивима Смедерева - културно-историјским споменицима као и споменицима ботаничке природе,
- Публикације у издању Туристичке организације Србије и то: Активан одмор у Србији, Села Србије, Путеви вина, Бање у Србији, туристичке мапе...
- Информације о раду установа у култури, њиховим програмима, концертима и изложбама као и радном времену истих (Музеј, Центар за културу...).
- За своје госте и пословне partnere можете набавити одговарајуће поклоне у виду сувенира града са најзначајнијим мотивима Смедерева, а чију понуду можете наћи само на овом месту по приступачним ценама. Надамо се да ћете од понуђених сувенира изабрати одговарајуће за вас, ваше госте или ваше пријатеље.

ТУРИСТИЧКО ИНФОРМАТИВНИ ЦЕНТАР • Краља Петра I, 8 • Тел/факс: 026/615-666 • turizam.info@smederevo.org.rs

Спортски риболов у Смедереву

*Спортички риболов (енглески *sport fishing*, француски *peche*, немачки *Sportfischerei*, руски *спортивно-рыболовство*) је улов рибе допуштајућим спортистким прибором уз подржавање пројекта и риболовне екипе.*

Пише: др Миодраг Д. Сидејановић

Када говоримо о риболову на слатким водама (реке, језера, канали-а баре...) најчешће спортске дисциплине су лов рибе удицом на пловак и дубински лов помоћу олова. У народу је одомашен термин - пецање.

Општина Смедерево на води

Позитивно дејство очувања природе на организам, приступачност свим узрастима, развијање воље и других навика сврстали су спортски риболов у најмасовније рекреативне спортове. Најуже је повезан са туризмом, пешачењем, логоровањем, употребом чамаца и наутизмом. Поред Општине Смедерево Дунав протиче у дужини од 21 километар од Орешца до ушћа Велике Мораве. Град Смедерево излази на десну обалу велике европске реке са објектима спортова на води, сплавовима, са два велика рибарска насеља и чувеном Тврђавом.

На Велику Мораву, највећу српску реку, излазе атари чак десет **моравских** села: Кулич, Шалинац, Липе, Радицац, Враново, Мала Крсна, Скобаљ, Осипаоница, Лугавчина и Сараорци. Мале реке су Језава, Раља, Коњска и Бадрика. Коришћењем шљунка из Годоминског поља настало је десетак вештачких језера, у народу названих **багери**, богатих рибом, а од њих је највеће Шалиначко језеро. Годоминско поље пресецају канали, од којих је највећи Железарин, погодан за организовање такмичења спортских риболоваца. Када овим водама додамо и друге, попут марине, разних мртваја и бара, можемо да закључимо да на нашем подручју постоје

основни услови за развој и привредног и спортског риболова.

У наведеним водама живи око педесет врста најразличитије речне рибе која је према квалитету меса, количини костију и садржају масти и уља сврстана у три класе. У прву класу спадају: сом, смуђ, кечига и јегуља; у другу: бабушка, амур, бодорка, буцов, деверика, лињак, толстолобик, црвенперка и карапатка које се још називају и **бела риба**, али и шаран и штука; у трећу класу спадају: кесега, бандар, караш, кркуша, кедрер, пеш, чиков, шрац...

Спортски риболовци, као и професионални рибари **аласи**, најчешће лове рибу прве и друге класе.

Почетак у Државној железничкој радионици

Прва риболовна спортска организација била је **Пецарошка секција** која је 1930. године основана у тадашњој Државној железничкој радионици. Она 1995. године прераста у клуб у оквиру Спортског друштва „Железничар“ садашње фабрике Желвоз. Председник клуба је био **Милош Ивковић**, потпредседник **Зоран Петровић**, секретар **Предраг Радосављевић**, а у екипи су били: **Бранко Лукић**, **Сима Милановић**, **Мирослав Јовановић**, **Слободан Милетић**, **Горан Јовановић** и **Зоран Алексић**.

Удружење спортских риболоваца „Смедеревац“

Ово удружење је основано 15. септембра 1947. године, а међу оснивачи-

Годинама један од најуспешнијих смедеревских спортистких риболоваца: Миланче Виријевић

Тријумф у Лиџи шампиона. Марина Васић

ма су били **Стојан Цвијовић** и **Љубиша Срећковић** који је био и дугогодишњи секретар. Удружење је било организатор Светског првенства у спортском риболову 1956. године, Светског купа 1986. године, и два државна првенства 1957. и 1986. године. Екипа спортских риболоваца у саставу: **Миланче Виријевић**, **Ненад Пајић** и **Слободан Госта** на Републичком првенству у Кладову 1988. године осваја друго место. Следеће године освојена су два трећа места, на Првенству и у Купу. У екипу долазе нови чланови, **Сава Војиновић** и **Милан Пешут**, а тренер је био **Драгослав Никић – Жућа**.

Најуспешнија такмичарка свакако је **Марина Васић** која је од 1995. године почела да остварује врхунске резултате. У тој и наредној години била је у екипи која је у Купу Југославије оба пута победила. У појединачној сениорској конкуренцији два пута, 1998. и 2000. године, Марина је била друга, док је у Лиги шампиона

Незванични светски рекордер: Милош Михајловић са шараном тежаким 35 и по килограма

тријумфовала. Као чланица репрезентације Југославије на Светском првенству у Хрватској 2001. године освојила је седмо место.

Захваљујући добрим појединачним резултатима **Миланче Виријевић** и **Мирко Јоксимовић**, а нешто касније и **Зоран Панић**, постају државни репрезентативци. Сениорска екипа у саставу **Виријевић**, **Јоксимовић**, **Вујановић** и **Ненад Дабиљевећ** у Лиги Србије 2009. године осваја прво место, а **Зоран Панић** је девети у Лиги шампиона. Остваривање врхунских резултата у дружем временском периоду омогућава Виријевићу и Панићу именовање за селектора и тренера јуниорске државне репрезентације. Смедеревски селекторско-тренерски тандем доказао је своје квалитете освајањем два трећа места на Светским првенствима 2011. и 2012. године.

Удружење је било организатор Купа јадранско-пудунавских земаља од 3. до 6. октобра 2013. године. У конкуренцији два наест екипа из пет држава, наша екипа у саставу **Миланче Виријевић**, **Владан Специјале**, **Ненад Пајић** и **Мирко Јоксимовић** са тренером **Слободаном Пешћем**, освојила је треће место.

Светски рекордер из Велике Мораве

Клуб спортских риболоваца „Језава“ основан је у Малој Крсни 1959. године, а оснивачи и чланови првог Управног одбора били су **Драга Симић**, **Душан Петровић**, **Живадин Станковић**, **Мића Ивановић** и **Танасије Даниловић**. Нај-

боље спортске резултате остварили су репрезентативац **Новица Ристић**, затим **Зоран Обрадовић**, **Милан Пешут**, **Мика Илић**, **Никола Панов**, **Драган Радосављевић** – **Јеж**, и **Драган** и **Зоран Петровић**.

Највећи улов шарана остварио је **Милош Михајловић** који је 29. августа 2013. године на Великој Морави упецао ову рибу тежку 35 и по килограма. На жалост, срећни риболовац, а ни остали, нису испоштовали процедуру прописану за такве прилике, па кршћански шаран није званично постао светски рекордер.

Клуб из Мале Крсне данас успешно воде председник **Драгиша Милетић**, потпредседници **Мирко Павловић** и **Новица Будимировић** који је и председник такмичарске комисије, и секретар **Добрица Милетић**.

Клуб спортског риболова „Радицац“

Овај клуб 1. августа 2001. године у Радинцу основали први председник **Топлица Јовановић**, први потпредседник **Предраг Петровић**, други потпредседник **Драган Николић**, секретар **Горан Синадиновић** и чланови **Витомир Николић**, **Љубиша Димић**, **Драгослав Вељковић**, **Јовица Синадиновић**, **Сибин Станковић**, **Бојан Павловић** и **Добрица Николић**.

Клуб има 350 чланова свих узраста и користи седам *багера* у Годомину.

Спортско-риболовни клуб „Језава“

Основали су га у Смедереву 16. фебруара 2004. године **Љубиша Радановић** и његов син **Дејан Радановић** који са **Александром Бељићем** обавља и тренерске дужности. Дејан и Александар били су и судије на Европском и Светском клубском првенству у спортском риболову. **Бељић** је постављен за тренера државне репрезентације за пионире. Клуб је овлашћен за издавање дозвола са спортски риболов, а њихов број је око хиљаду годишње.

Клуб спортског риболова „Hot tuna“

Клуб је основан у Смедереву 2006. године, први председник је био **Владан Пауновић**, потпредседник **Владан Специјале**, а тренер и логистичар **Александар Бељић**. Статус репрезентативца из овог клуба је изаборио је јуниор **Александар Бељић**.

Дистрофичари – спортски риболовци

У оквиру Друштва за спорт и рекреацију инвалида постоји и секција за спортски риболов, а најуспешнији чланови су **Милан Пајовић**, **Душко Савић**, **Снежана Симић**, **Сребра Пауновић**, **Миодраг Грба**, **Тихомир Марковић** и **Благоје Добросављевић**.

Хумореска

Анатомија једног брака

Почетак као из бајке: он је био млад и леп, и имао је успешног тату; она је била најлепша, најслађа и најзаноснија, и имала је још успешнијег тату и успешну маму – приде. Ступили су у најсрећнији брак из рачуна.

Он је, зар то треба посебно наглашавати, могао и хтео. Она није одбијала, јер је могла и хтела више од њега. Уши су им трнуле од љубави, а све остало бридело.

Године су пролазиле а он је, хвала пресветом Сисоју Веселнику, и даље могао али није баш увек хтео. Мало се, што кажу, заситио рођене жене. одбила му се некако. Не баш начисто, али мало јесте. Њу ни моћ ни хтење нису напуштали. Напротив, пламтела је као олимпијска бакља и нервирала се што је избегава.

Неколико година касније, он је још увек хтео и упињао се из петњих жила, али га је издајник све чешће издавао. Она је још увек могла и хистерисала је због његове немоћи. Презнојавала се а срце јој је лудачки лупало. Једном, кад је тотално био индиспониран, отерала га је у три лепе материне. Рекла му је да је најобичнији неспособњак који... Ошамарио је мушки, колико да јој утера страх у кости и покаже ко је ко у браку.

Ружна слика из брачног кревета све чешће се понављала.

Онда је јуначки син начисто лупио о ледину: нити је могао, нити је хтео, а није имао ни превелику жељу. Ма, какви превелику, није имао никакву жељу. Једноставно, препустио се сопственој немоћи.

Она је пред спавање обавезно узимала седативе.

Он се све чешће бавио својим холестеролом и повишеним крвним притиском, а у озбиљнијој варијанти шлогом и могућим инфарктом. Она се бавила децом и иконосликарством. Кухиња и зимница никада је нису превише привлачили.

У четрдесет и некој отишла је код стилисте, скокнула до Париза по најновију, фирмирану, гардеробу, уписала се на фитнес и аеробик, силиконизовала груди и усне, затегла стомак и задњицу, утакла златну брњицу у нос и учланила се у сва могућа женска удружења.

Он је у почетку сумњао, каснио је нешто и начуо, али ништа није видео. Ипак, осећао је да му рогови неумитно расту.

Једнога дана, кад му је црв сумње начисто пробушио сиву мочдану масу, тражио је да му призна све. Али баш све! И то одмах и неизоставно! Уместо признања она га је питала: „Верујеш ли ти мени или својим очима и ушима“?!

Нормално, поверовао је најдражој женици, очи и уши знају да преваре.

„Мали двоножни гмизавац“ – помислила је.

Љубомир Илић

Афоризми

► Воља народа може да се види само на изборима,
А невоља одмах после њих.

Нинус Несијоровић

► Наша странка се залаже за равноправност.
Узимаћемо од богатих и давати сиромашнима,
све док сви не буду сиромашни.

Слободан Симић

► Осумњичени је у бекству.
Не жели да се меша у истрагу.

Раиша Пајетић

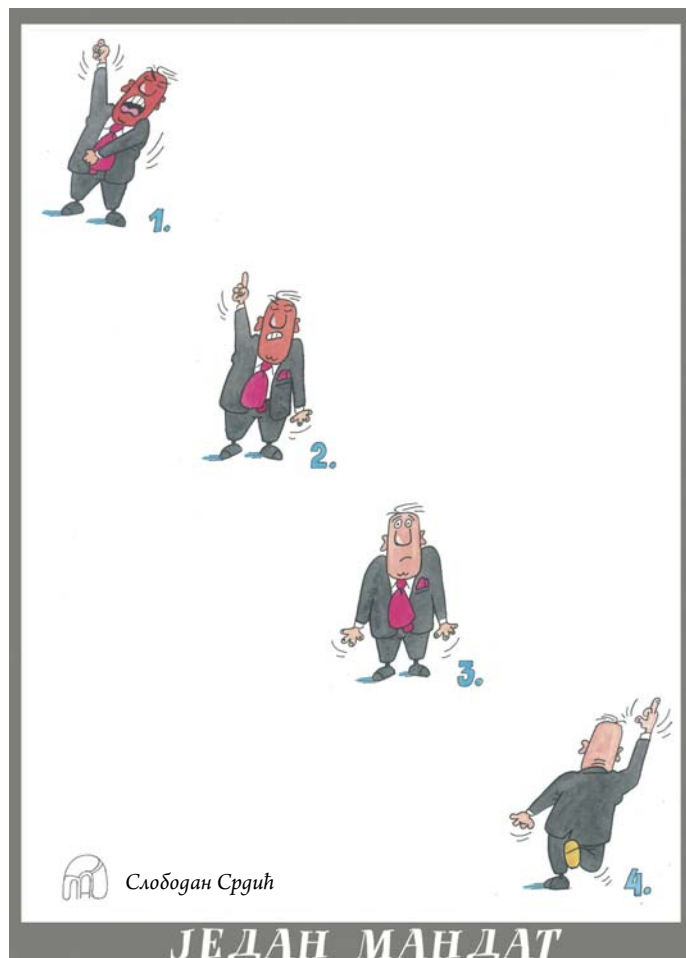
► Многи за нас Србе тврде да смо алкохоличари.
Али то не пије воду.

Бојан Љубеновић

► Смех је наш ле-лек.

► До сада смо били голи и боси,
сад смо и транспарентни.

Бане Јовановић

Како је проклета Јерина постидела Французе

Шездесетих година прошлог века, прослављени српски, а тада југословенски модни креатор Александар Јоксимовић, инспирацију је почео да тражи у нашем народном фолклору и традицији. После колекције *Симонида*, којом је 1967. године задивио Москву, направио је нову колекцију коју је назвао *Проклета Јерина*.

Са њом је 1968. године представљао Центротекстил и југословенску моду на привредном сајму у Паризу.

Тог догађаја се господин Јоксимовић овако сећа:

Пред само отварање нама су саветовали да одустанемо од модне ревије. Имамо диван штанд, доста изложених ствари, што да нам се смеју као неким пре нас. Ми, већ спремни да одустанемо, пошаљемо писмо директору Центротекстила, а он одговори: „Никако!“

На дан ревије били смо више мртви него живи. Прво излагање – ништа! Друго – ништа! Треће... Починје аплауз. Матке се враћају узбуђене и говоре: „Људи, њима се ово свиђа!“

Исте вечери, у Франс соару изашао је текст под насловом: „Дошли смо да се смејемо, отишли смо постиђени!“

Иако није директно везана за наш град, причу ипак записујемо. Може нам ваљати, макар због доброг имена деспотице Јерине. А можда се и неко сети да, на пример, о Смедеревској јесени направи изложбу фотографија ове колекције, па и позове господина Јоксимовића у госте. И ето опет лепе приче.

Ј.И.Т

Наградне укрштене речи

1	2	3	4	5		6	7	8	9		10
11						12				13	
	14				15			16			
17						18	19				
20					21	22	23	24		25	
26			27	28					29		
30									31		

ВОДОРАВНО: 1. Место у Бококоторском заливу, 6. Мешање, 11. Део зграде, 12. Говорник (лат.), 14. Ископавање, 16. Главни град Доминиканске Републике, 17. Непрекидна, постојана, 18. Паста за обућу, 20. Жеђ за животом у будизму, 21. и 27. Глумац са фотографије, овогодишњи добитник Нушићеве награде за животно дело, 25. Право време (лат.), 26. Старословенски предлог, 30. Нелегално издавање робе, дистрибуција и продаја туђег ауторског дела, 31. Име америчке филмске глумице Спајсек.

УСПРАВНО: 1. Коњска снага (скр.), 2. Запитати, 3. Мастан, 4. Врста посланице, 5. Име словеначког књижевника Жупанчича, 6. Молба, мољење, 7. Хемијски симбол иридијума, 8. Топовска приколица, 9. Део намештаја (мн.), 10. Измислити нешто ново, открити, 13. Староегипатски бог Сунца, 15. Име глумца Минчића, 17. Саобраћајни знак за заустављање возила, 19. Велики чекић, 22. Шекспиров јунак, краљ, 23. Стари римски новац, 24. Специјална антитерористичка јединица (скр.), 28. Латински везник, 29. Хемијски симбол ајнштајнијума.

Два читаоца која тачно реше укрштеницу добиће пригодне поклоне.

Аутор: Раге Јовановић

Награда је књига песама **Смедерево** смедеревског песника Горана Ђорђевића

deset godina sa vama

NEWPRESS
š t a m p a r i j a

www.newpress.co.rs

ДУНАВ ОСИГУРАЊЕ

Пријатељ остаје пријатељ